

1924 წლის

კვლევი მუშენ

შოველკვირეული პოლიტიკური, ეკონომიკური და ლიტერატურული ჟურნალი.

კვირა, 7 აგვისტო 1927 წ.

რედაქცია და კანტორა
რუსთაველის ქარსპეკტი, № 22, ოთახი 20. ტელ. № 23-87
ლია ყოველ დღე, გარდა კვირა-უქმისა, დღის 9-1 საათამდე.

№ 29

ჟურნალის შინაარსი

ძველი მუშების ხმა—ბარნაბ ძეგლია, ლანგინოზ გრიგოლია; დემოკრატიზმის ყოფილი ვესტალები—ჟარბი; ქრის საქართველომ—ლო მენგელია; ვისთან ერთად და ვის წინააღმდეგ—ა. ვადაკორია; სიტყვა და საქმე — ს. ლომიძე; საბინაო მშენებლობისათვის—ს. ელიაძე, ჩეხეთ მოკვისმინეთ—კ. ჯავჯარაშვილი; კმარა

დემოლი—ვასილ ქადიშვილი; სიჩუმე დანაშელია—ა. ჭურაძე; პროუკაციის ატორებო—ვარლამ კობახიძე; სხვათა შორის—ვასო ქავერაძე; ქართულ ინტელექციის კრება; ხალხის ჯანმრთელობის საქმე საქართველოში—მელიქი; ომი და სოციალ-დემოკრატია—ა. ანდლუღაძე; წერილი მეგობართან—მ. ანჯაფარძე.

კვლევი მუშენის ხმა

1.

ქართველი დემოკრატიის ბელადები თვალყურს ადევნებენ საბჭოთა კავშირის საფარო ვართულეხას და მას უკავშირებენ საქართველოსა და ქართველი ხალხის ბედ-იბლას.

ნოე ჟორდანიამ 1924 წლის აგვისტოს ავანტიურის შემდეგ განაცხადა: ჩვენ მთავალში აჯანყების ტიქრს თავი უნდა დაეხებოთ. მაგრამ თუ დადგება მომენტია და სამკროთა კავშირის ტერობის სახელმწიფოებთან გართულეხა მოსლდება, მაშინ ქართველმა ვიმაღ ხმალი უნდა იწიშვლოს საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგო.

ინგლისთან გართულეხა, ეტყობა, კარგ ვუნებზე დუყენება იგი და ამიტომაც წარმოგვიგზავნა მან ემისარი საიდრექტივო წერილებითა და რჩევა-დარიგებით.

ნოე ჟორდანიამ დიდი ავტორიტეტო იყო ჩვენითვის. ამიტომ თვლიდა გადაჯეულით მის ახლო წარსულს და მოვიგონოთ იყო რას გვიჩივდა იგი წინად და რას გვიჩივს დღეს.

1917 წ. 4 თებერვალს ლანხუთში მოხდა ამიერ-კავკასიის სოც-დემოკრატული არაღელადური კონფერენცია.

კონფერენციამ მომენტის შესახებ მოხსენება გააკეთა ნოე რამიშვილმა. მან სიტყვა რუსეთი დამარცხდება მოგვეზარებებთან ერთად, გერმანია გაიმარჯვებს. თუ ეს ასე მოხდა გერმანიის გამარჯვებით უნდა ისარგებლოს ჩვენმა პარტია: ამიერ-კავკასია რუსეთს უნდა ჩამოაკილოს და მისი დომოუტენლობა გამოაცხადოს.

ნოე ჟორდანიამ ამანე უპასუხა:

„შენი მოსაზრება არ არის მარქსისტული, რადგან ჩვენს მარქსისტებში, არას დროს არ ვამყარებთ „თუზე“ ჩვენ პოლიტიკასო. მან ავანტიურისტული უფიქრობა რამიშვილის მოხსენებას, მისი წესრიგდამ მთხნა მოსიხოვა და ყონფერენციას ერთხმად მიუღობა რამიშვილის საწინააღმდეგო რეზოლუციითა. ამის შესახებ ნოე ჟორდანიამ გაგვითხრობდა: აქ თქველი ვართო არ უნდა ითქვას, რადგან სახელმწიფოში არსებული ძალა-უღელეხა ომის დროს ვერ მოითხენს, რომელიმე ერის ლალატს, რომელიც ზურგი

დაუკარებს მას მახვილის ჩაცემას და ასეთ მოღალატე ხალხს განადგურებო.

რას გვეუბნება იგივე ნოე ჟორდანიამ დღეს, როდესაც ინგლისსა და საბჭოთა კავშირის შორის მდგომარეობა გართულეხა?

დღეს ის გვეუბნება: უღალატე თქვენ ხელისუფლებას, ვგო. სოუწვეით აჯანყებით და მის მტრებს მიეხებოთ, ე. ი., გვეუბნება და გვესწავლის იმას, რასაც ეუბნებოდენ და ასწავლიდენ სომხის ხალხს დაწვავლებო.

როდის იყო მართალი ნოე ჟორდანიამ აქ, ლანხუთში, როცა ზემოთმოყვანილ მტყებას გვასწავიდა, თუ დღეს, როცა ახლო აგვისტოს უნახლებს ქართველ ხალხს.

ნოე ჟორდანიამ უღალატე ძველ მარქსისტულ ვებს, ის დაადგა დანაშერებ ხვას და ამ ვებს ყველამ იცის თუ საით მიყავს ერთი.

შერე ვინ მისცა ნოე ჟორდანიას ქართველ ხალხის ბედ-იბლამო იქ, პარიზში მხოლოდ მის მიერ 1917 წ. ავანტიურისტული მონაღულ ნოე რამიშვილიან ერთად გადსწვევიტო? ის დღესაც ხომ დემოკრატიისა და დემოკრატიულ პრინციპების დამცველია რომლმ გამოიშის? ანა რა დემოკრატობა მთელი ერის ბედის მარტო მარტო, ხალხის შეუკითხავად გადაწყვეტო? ეს ხომ თვითმკარბელობაა და არა დემოკრატობა?

ფართოებით ერთად 12 ათასი სოციალ-დემოკრატო გვიდა პარტიიდან და კომუნისტებს შეუერთოდა. ამ ახონაგებმა ნოე ჟორდანიას სიხოვეს: დაბრუნდა და ჩვენთან ერთად იმეუფდა საბჭოთა საქართველოში, რადგანაც შენი და ს-დ. პარტიის საქმე უყუე სამუდამოთ წაგებულათო, ჟორდანიამ ორი თვის შემდეგ უპასუხა:

„თქვენ დემოკრატობა ხართ, დისიფენით, პოლიტიკო თქვენი საქმე არ არისო“.

ჟორდანიამ არ დაუეკრა ს-დ. ძველ გვარდიას. წავიდა თავისი საკუთარი გზით. დაეყრდნო იმპერიალიტიკური სახელმწიფოების მთავრობის იმედებს და საქართველოს თავს დაატება აგვისტოს უღელადობა.

ამ უბედურებამ კი ყველას აუხილა თავლები: ს.-დ. პარტიის დანარჩენი წევრები, ცოტახან გამოწყლით, გადვიდა კომუნისტების პარტიამ. ნოე ფორდანი ახლა „დავალღებს“ კი არა: „გაფიქვლებს“, „მოლაღატებს“, „გამცემლებს“ და ვინ იცის რას არ ეძახის.

დღეს მუშათა კომისიის ყველა წევრები ემიგრაციის ლიდერების მიერ ასეთი სახელით არიან შეგვიბოლი. მაგრამ ნოე ფორდანიას და მის „მთავრობას“ ავიწყლებდები, რომ ძველ მებრძოლებს, ძველ რევოლუციონერებსა და სოციალისტებს, —როცა საშვე სოციალიზმის ინტერესების დაცვაზე მისდგება,—ერ შუამნებს ასეთი ბოროტი სისინო, ლანძღვა და ვინება.

ფორდანი —რამიშვილმა უნდა იცოდნენ, რომ ს.-დ. პარტიის წევრების 99 პროც. დღეს კომუნისტების რიგებშია, მათთან ერთად იბრძვის საბჭოთა კავშირის დასაცვალად... ისინი ან გაიმარჯვებენ ამ ბრძოლაში, ან შეაკედლებენ კომუნისტებსა და სოციალიზმის მტრებს.

ბარანაძე ძველია.

2.

მეც მინდა გამოვსიტვია ჩემი აზრი დღევანდელ პოლიტიკურ მომენტზე.

დღევანდელ მომენტს არ შეიძლება მისულეთ სიმპატიანობატიბის თვალსაზრისით, რადან ასეთი მსჯელობებიდან მიღებული დასკვნა უტყვევლად უღლები იქნება. ლიდერ მსოფლიო ორ მანაკად არის გაყოფილი: ერთის მხრით სტვას იმპერიალიზმი, მეორე მხრით—საბჭოთა კავშირი, რომელიც სოციალიზმის მებრძობსტრეთ გავიძღეს.

ახლა ისმის კითხვა: ვისთან უნდა იხედეს სოციალისტი და რევოლუციონერი ამ კლასთა ხაზებისწერო ბრძოლის დროს?

ცხადია: ჩვენ, თუ სოციალისტები ვართ და მუშათა

კლასის ეკმსახურებით, სოციალისტების ხანაკში უნდა დავცდეთ.

დღეს საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ იბრძვის არა მარტო იხსენი და მსოფილო იმპერიალიზმი, იბრძვიან მათი აგენტები, ჩვენი კარგად ნაცხოვრები რომანოვები, ნიკოლოზ-ნიკოლოზისძე — უკვე ამჟღად „ავანტურული“.

აი, ვინ ებრძვის ვადატობის საბჭოთა კავშირის პროულტრარიას. წარმოვიდგინოთ, რომ მისდა უდღესი სოციალური კატასტროფა; დამარცხდა კომუნისტური პარტია, ვინ დააკავებს მის ადღეს? ან ნიკოლოზ მესამე ამ კირილე პირველი, რომლებიც სისხლის მოარეგში ჩააღრიბონ რევოლუციის მებრძობსტრეთ პროულტრარიას და ერთი ხელის მოსმით ვაგანიავებენ რევოლუციის მონაპოვრას, რომ რუსეთში დემოკრატია არ არსებობს ამის უტყუარ საბუთს ჩვენს მსოფლიო შორის იმ ფაქტიდანაც ვნებდეთ, რომ კარენსკის მთავრობამ მხოლოდ ჩამოღობინებუ იარსება და თუ კომუნისტები არ გამოისლოცვენ და მათ არ გადაეწინიხათ თებრძოლის რევოლუციის მონაპოვარი, კარენილეები დაამზობდნენ კუგენსკის ბატონობას და მოახდენდნენ მონარქიის რესტავრაციას.

რუსეთში მოსალოდნელი რეაქცია უდღესი საწინელებას უქვადის საბჭოთა კავშირში შემავალ ყველა რუსულბლიკებს, ისეთ საწინელებას, რომელიც შედარებით არაუფრად არ ვამარხდნება ყველა ის, რაც ხალხმა განიცადა იმპერიალისტური და სამშუალაქო ომების დროს. საქართველოში გაითავის მთავრ კონტრ-რევოლუციის კრავილო, რომელიც ერთიანად გაგანადატურებს. ჩვენი ხსნა კომუნისტური პარტიასთან ერთად ხელ-ხელ ჩაკიდებულ ბრძოლაში. კომუნისტებთან ბრძოლა კი ჩვენს საკუთარ გულში მანგელის ჩაქება იქნება. საქართველოში ეს ისეთი არაფერ შეგულება, რომ მშრომელი ხალხისა და საქველი თავის ასეთი მკვლელობა ჩაიდინოს.

ლომინიძე გრიგოლია.

დემოკრატიზმის ყოფილ პესტაკუბი

V

„...ლიბერალიზმი უნდათმი, პოლიტიკური ჯიბირობა“.

ს. ს.-დ. პარტიის ლიდერებმა ამ სახელით მონათლეს „სხიველებს“ საეკელი, როცა მათ დამფუნდებელი კრების ს.-დ. ფრაქციიდან ვასულისთან ერთად დამფუნდებელი კრებიდან ვასულა არ მოისურვებს.

„სხიველები“ პოლიტიკური მანტრისტები, პოლიტიკური ჯიბიერები არიან, რატომ? რითი დაიხსენიებს ასეთი სახელი „სხიველებმა“? რა დანაშაული ჩაიდინეს მათ?

იმბოტო, რომ იმით არ დაემოხრილენ პარტიის, ან უუკა რომ ვიქვით, ფორდანი — რამიშვილის ბრძინებს.

ისინი არ დაემოხრილენ დემოკრატის, რომელმაც მათ, როგორც ს.-დ. პარტიის წევრებს, ამ პარტიის რეკომენდაციით, მანდატი მისცა.

„სხიველებს“ ასეთი „პროტესტრატობა“ ჩვენ, როგორც ვთვით, არ მიგვანიდა დემოკრატისა და დემოკრატის ინტერესების ოლტრად.

მაგრამ დავეთანხმებით ერთის წუთით ფორდანი — რამიშვილის მიერ „სხიველებს“ დასაჯლებული ნაბიჯის ასეთ, მეტი რომ არა ვთქვით, მეცრე ვალდებუკვას და ვანვიხილოთ იმვე ფორდანი-რამიშვილისა და საერთოდ საქართველის ყოფილი დემოკრატული რესპუბლიკის ყოფილი მთავრობის მიერ შემადგენლობის დღევანდელი პოლიტიკა.

დაფუჯრით ფორდანი — რამიშვილს და ევიქტორის, რომ ხოკოლავა — ნინოის ჯგუფს მანდატი მისცა ს.-დ. პარტია, რომ ამ ჯგუფმა ამ გაიმართლა პარტიის იმდებლი, არ შესარულეს მისი ხნა — სურდელი და როცა ამ ჯგუფს პარტიის ორგანო ამ დამფუნდებელი კრებიდან ვასულა მოსთხოვა, მან ამაზე არ დაეთანხმა და დემუტრატის მანდატი შეინარჩუნა.

კარგად დავისსომოთ ეს ფაქტი და ვიცითხოთ: ვინ

მისცა მანდატი თვით ფორდანიასა და მის მთავრობას, როცა ისინი აქ, საქართველოში ბრძანდებოდნენ და ქვეყნის მებ — ოლქას ვანავებდნენ?

იმით აუცილებლიდ უნდა ვეკავსუხოთ: პარტიამ? იურს მათი ნება. დავეთანხმებით. მაგრამ ერთი ვკითხოთ:

თუ ეს ასეა, თუ ფორდანი და მისი „მთავრობა“ პარტიის მინდობლით მოქმედდნენ, თუ ისინი მართლაც პარტიის წარმომადგენლებად სთვლებდნენ თავს რატომ არ იცნეს ვაგუმებულად ამ პარტიასთან მიღებული მანდატი. როცა თვითან ამ პარტიამ თავი გაუშუბულად გამოაცხადა, როცა მან თავისი ყოფილი პოლიტიკური მტრების, კომუნისტების პროგრამა მილო?

რატომ არ იცნეს ვაგუმებულად ფორდანიამ და მისმა „მთავრობამ“ ს.-დ. პარტიასთან მიღებული მანდატი, როცა ამ პარტიამ მათ უნდობლია ვამოუტყდალ? რა უფლებითი ვანარქობენ ისინი ამ პარტიის სახელით მოქმედებს, მისი სახელით არსებობს?

ვისთვის არის დღეს საიღუმელი, რომ ს.-დ. პარტიის თუ მთელმა შემადგენლობამ არა, მისი წევრების 99 პროც. მინც დასტურავ თავისი პარტიის რიგები, დაღვე კომუნისტური პარტიის პოლტფორმაზე, მილო ამ პარტიის პოლიტიკური და სოციალური პროგრამა და დღეს მთელი თავისი ძალ — ლინით იცავს საბჭოთა საქართველოს.

მაშ რომელი პარტიის სახელით „მოვლავითობ“ დღეს ქართველი ემიგრაციის ლიდერები?

ს.-დ პარტიის სახელით? მისი დირექტივებით? მაგრამ თუ ეს პარტია არ არსებობს, როგორ უნდა იარსებოს მის მიერ ვაგუმებულა მანდატმა?

არ არსებობს ის პარტია, რომელმაც მათ მანდატი მისცა, არ არსებობს თეთი ის საქმე, რომლის გაკეთებაც მათ პარტიაში მიანდო.

გაუქმდა ვეკილობის მიზანი, უნდა გაუქმდეს თუ არა თეთი ვეკილობა?

უნდა გაუქმდეს, რადგანაც დღეს არ არსებობს არა თუ ის იურიდიული მხარე, პარტია, რომელმაც ვერადანის ვეკილობა მისცა, არა არსებობს თეთი ამ ვეკილობას, საფანი, ტყე - იგი საქმე, რომლის დადგენა მის ხალხშია მიანდო.

რა იყო ეს საქმე? რა შეადგენდა აქ ვეკილობის საგნს?

ს.-დ. პარტია ისახავდა განსაზღვრულ პოლიტიკურსა და სოციალურ მიზნებს, რომელსაც ის მთელის თავისი ძალ-ღონით ემსახურებოდა და რომლის განხორციელებისთვის მებრძოლბო ძალების დარჩანა და მათი წინამძღოლობა მანდო განსაზღვრულ ჯგუფს, ამ შემთხვევაში ვერადანია - რამიშვილებს... მაგრამ დღეს ამ ვეკილობის გაშკამვა, ს.-დ. პარტიაში თეთრი უარყო თავი პრაგმატმა, მან უარყო ბრძოლის საფანი, შეურყივად თავის გულშიდნდ მოქანაზმდგე და მიიღო მისი პროგრამა.

აქედან აშკარაა: მოისახო ამ ვეკილობის გაშკამვა პარტია, მოისახო ვეკილობის მიზანი. და ამას თავისთავად, სრულიად შეუხატყლად, უნდა გამოუწეო ვეკილობის გაშკამვა.

გერ უფლების ისტორიაში არ იცის ისეთი შემთხვევა, რომ ასეთ პირობებში ვეკილობას თავისი ძალა შეენახოს.

ნოე ვერადანია პირველი ასეთი ვეკილია და ის საშავალითობით, თითოთი საჩვენებელ ვეკილად შევა ისტორიაში.

ამ ყოფილ ვეკილებს გაუქმებულად უნდა ეწეოთ ამ ყოფილი და დღეს არ არსებულო პარტიის მიერ მიცემული ვეკილობა; ამის შემდეგ ისინი არ უნდა გამოდიოდენ ამ პარტიის სახელით. მაგრამ ისინი ისევ ისე, ძველნებურად, განვატომბენ ამ ვინა ვაგული. ყალიბი დოკუმენტები, სარეგულბმას, ისინი,თითქონი აქ არაფერიც არ მომზადარყოფს, დღესაც ს.-დ. პარტიის წარმომადგენლობაზე სტევენ თავს.

ვისი წარმომადგენლად ბრძანდებოდა ირაკლი გიორგის ძე წერეთელი მეორე ინტერნაციონალიზში?

ის ს. ს.-დ. პარტიის წარმომადგენელი იყო.

მაგრამ დღეს, როცა ეს პარტია არ არსებობს? როცა ამ პარტიაში უარყო მეორე ინტერნაციონალი და მისი ანტიბოდს — მესამე ინტერნაციონალს მიემხრო?

ასეთ პირობებში უნდა გამოუსულიყო თუ არა მოქალაქე წერეთელი მეორე ინტერნაციონალიზიდან?

უნდა გამოუსულიყო და თუ ის არ გამოდის, თუ ის ს. ს.-დ. პარტიისაგან მიღებულ მანდატს გაუქმებულად არ ატახტობს, არღვევს თუ არა იგი დემოკრატების პრინციპებს, სოიულის თუ არა იგი ფუნქციონირებს ინტერნაციონალიზში — სურვილს?

რა სახელი უნდა ეწეულიყოთ ირ. წერეთელს ასეთ მოქმედებაში?

რა თქმა უნდა, მისი ასეთი მოქმედება უნდა დღევანდელი ექნას ვერადანია - რამიშვილის კვლითიკაციით: ირ. წერეთლის ასეთ მოქმედებას უნდა დაერქვას: პოლიტიკური შანტაჟი.

რა სახელი უნდა ეწეულიყოთ ვერადანია - რამიშვილის დღევანდელ მოქმედებაში? ის სახელი, რომელიც თეთრი ვერადანია გვასწავლავს, რომლითაც მან შინათლოა სსიქელებს... ყოვლად უწყინარი პოლიტიკური ნაშთი.

— პოლიტიკური შანტაჟი, პოლიტიკური ჯიბიგრობა...!

აქ ამ ძალთ მაცნებ ვეკილობის ამ დემოკრატების ყოფილი ქალწულების მოქმედების დაფასება მათივე კვალითიკაციით, მათ მიერ გამოწვევებული და დაქანებული ტარიოთ.

წევრული საკითხს მეორე შრიდან.

ყოქმედა ვერადანია და მისი „მთავრობა“ აირიია არა პარტიას, საქართველოს მოყვლა დემოკრატიაში. მისმა ფართო მასებმა ვერადანია და მისი „ბრძოლის“ ფინიში წი დღეს თეთრონიც ამის გეიმტარებოდა. ისინი დღეს თავს საქართველოს მთელი დემოკრატის წარმომადგენლებად თვლიან. პარტია ს.-დ. პარტიის წარმომადგენლობაზე აქვე, საქართველოშივე, განაჩნდა უარი ნოე ვერადანიაზე; ეს იყო მაშინ, როცა მან დამფუძნებელი კრების ტრანზიტინად წარმოთქმულ სიტყვას „სამოქალაქო შავი ვამოახდა და, როგორც თავის პარტიას, ისე ყველა სხვა პოლიტიკურ პარტიებს მოუწოდა: „მთავრე ქარტაში პარტიული ხმლები ამოიღეთ ნაციონალური ხმლები“.

როგორც არ უნდა შესულიყო საკითხს, მივიც ვერადანია, რომ ვერადანია და მისი „მთავრობის“ კენც წევრები, როგორც დამფუძნებელი კრებამ, ისე მთავრობაში უფრო დემოკრატის წარმომადგენლები იყვენ, ვიდრე პარტიის, რადგანაც დამფუძნებელი კრება ფორმალურად მივიც ხალხის არჩეული ორგანო იყო. ჩვენ ვიქვით დამფუძნებელი, რომ ჩვენს არჩევნებში არ იყო მართლაც დემოკრატული, მაგრამ ის მივიც დემოკრატების ზურხადუქცესა და ბარანების გრუხებით სწარმოებდა. ესეც არ იყოს, ვერადანია და მისი „გემოქმედება“ „ბრძოლებში“ დამფუძნებელი კრების არჩევნებს დემოკრატების რეალური განხორციელებად აღიარებენ.

იდეალური არჩევნების რა მოგახსენებ და ის ეფაქტია, რომ დამფუძნებელმა კრებამ თავისი ნების ამისრულბული ორგანო, მთავრობა, ფორმალურად მივიც აირჩია და უბრძანა:

— ხალხს ყოველივე ინტერესები დიდაცეე და შენს მოგონებაზე ანგავილი მე, როგორც ქართველი ხალხის სტუქურნიობის გამომზატველ ორგანოს, ჩამხაზარე.

დადაქმნებულმა კრებამ ს. ვერადანია და მისი „მთავრობის“ მართლაც მისცა ასეთი ვეკილობა. თავისთავად ცხადია, რომ ეს ვეკილობა დროებითი იყო. მისი მხოლოდ მანმით უნდა ეთნება ძალა, სანამ მის დამფუძნებელი კრება არ გააუქმებდა.

დამფუძნებელი კრება ასეც მოიქცა: მან მათომშივე, თავის უკანასკნელ სწომამზე ჩამოართვა ვეკილობა ვერადანიასა და მის „მთავრობას“ უნდნობობა გამოუცხადა მათ.

მაგრამ ესეც რომ ამ ყოფილიყო, დამფუძნებელი კრების ასეთი აქტეც რომ ხელთ არა გეჭვადდეს, ის მივიც სომ ყველასთვის აშკარია, რომ თეთი ამ ვეკილობის მიქმეტი დამფუძნებელი კრება მალე შეიღწეოდა წყლი რეზება რაც არ არსებობს.

მანასამადე მეტია იმანვე ლაბარაკი, რომ მის მიერ გაცემული ვეკილობა მის გაუქმებასთან თუ სკედლითან ერთად უნდა გაუქმებულიყო.

მაგრამ, რაკაც სასწულით, ეს ასე არ მოხდა. უკვე შეიღწეოდა წინად ვადეცელილი დამფუძნებელი კრების მიერ ნდობით აღჭურვილი, მაგრამ იმავ დამფუძნებელი კრების მიერ უფლება ახდლო და შეჩვენებული დღესაც განაგრძობენ ქართველი ხალხის ვეკილობას, დღესაც არწმუნებენ მას: — შენი ვეკილები ვართ, შენს ინტერესებს ვიცავთ.

ისინი ასე დიდი ხნის წინად გაუქმებული ვეკილობის ძალით დღესაც აღღვენ ვეკილებს ეგრბობს იმპერილისტური სახელმწიფოების მთავრობებს... ასე მატყუარბენ ეს პოლიტიკური ყალიბის მქნელები. ისინი კიდევ უფრო საკვირველია: ქვეყნად თორმე კიდევ არსებობენ ისეთი ვიკები, რომლებიც ასეთ „მეტილებს“ ენდობიან; მათ უჯერბიან, მათ მიერ ქართველი ხალხის სახელით გაცემულ ვეკილობას ახმრადებენ...

სული სულს აცხობსო, იტყვიან. ეტყება ღობში დილისი მომანა. თუ ვერადანია - რამიშვილები ქართველი დემოკრატის უსწრაპორებლად გამოიღან. თუ ისინი ასე

ურცხად პარავენ ქართველ დემოკრატის მის უფლებებს, რა გასაკვიროა, რომ იმპერიალისტური სახელმწიფოების მთავრობებმა მათი ნაქურდალი მიიღონ, იყონ. გასალონ? რა უფრო, რომ მათივე კანონები სჯის არა მარტო ქურდობას, არამედ ნაქურდალის მდიდრებს, და შემწახმაც. ბურჟუაზიისთვის ხომ კანონი არ არსებს? ასე თუ ისე ყოვლიანად - რძიშვილები ჯერ-ჯერობით მაინც კარგად ახერხებენ ყალბი ექსპლუატაციის გაკრებას, და მართლაც, მათი ექსპლუატაციის რითი ჩამოუყარდება „ზინკიევის საიდუმლო წყაროებს“ ან პარიზის ყაბახანებში შეთიბნილი სხვა ყალბ დოკუმენტებს?..

ჩვენ რა თქმა უნდა, არ ვაინტერესებს იმპერიალისტების შეხედულება ამ პოლიტიკურ სიყალბეზე. ჩვენ არც ის ვეკვირვებ, რომ მთიერ იმპერიალისტობაში სიამოვნებით ახურდავენ ირაკლი წყვილის მიერ წარადგენი ყალბ თამაშებს და ამ უხანასკნელს ქართველი ს-ლ. პარტიის სრულ უღებდას წარმომადგენელად სთვლის.

მაგრამ ერთხელ კიდევ შევიკითხოთ თვით ჩვენს „მქაილებს“: — რა სახელი ჭეია მათ ასეთ მოქმედებას? არის თუ არა ეს პოლიტიკური მანტრად, პოლიტიკური ჯიბიგობა?.

ერთდანია - რამიშვილი კარგა ხანია პარიზში ცხოვრობენ. მათ უბალი, იქიან ფრანგული თქმულება: პარიზში მათივე ექვლადერი, შეუღალი, მხოლოდ ქალს მამაკაცად ვერ ვაღიქვამს.

ცხადია, ფრანგებს სჯერათ მათი პარლამენტის ყოვლის შემძლელობა, თუ ეს ასეა, ჩვენ, ქართველებმა არა დავამავთ? ჩვენში კიდევ უფრო ადვილი წარმოსადგენია არ არის სასწაული მოქმედება. მამ დაიფიქროთ, რომ საქართველოს დამფუძნებელი კრება უფრო სასწაული მომქმედია, ვიდრე საფრანგეთის პარლამენტი. ვიფიქროთ, რომ დამფუძნებელმა კრებამ ისეთი რამე თოიღისმა მისცა ნაყოფიანობა და მის „მთავრობას“, ისეთი რაღაც შეულოცა, რომ ისინი უკვდავი იქნებოან, უფროსად უკუნისამდე.

მაგრამ ეს ხომ ასე არ არის. საქართველოს დამფუძნებელი კრებას არა თუ ასეთი უკვდავების თოიღისმა არ უნდებოდათ ყორდანია და მისი „მთავრობისთვის“. პირიქით, მან უდიდესი და უსამწიფელი ყველით დასწყველა ისინი, შეაფენა და თავისი სიკვდილის წინა წუთებში გაუქმებულად გამოაცხადა როგორც თავის ექვრობას, ისე ყორდანია და მის მთავრობას.

ყორდანია და „ბრძოლის“ ფინიებს კი ეს არა სჯერათ. ისინი ჭეყანას უმაღლავენ დამფუძნებელი კრების

უქანასკნელ აქტს, რომლითაც ისინი უფლება აყრილიან არიან გამოცხადებული. ისინი დღესაც გვეუბნებიან: თქვენ ნიღბა გამოვიცხადეთ, ევროპაში კომუნისტებთან ბრძოლის მიზნით, გამოგვეგვენეთ, დღეს კი უზრატატორებს გვეხმობით. (იხ. „ბრძოლა“, № 1).

ეს ტყუილია. დამფუძნებელი კრების მათთვის ნიღბა არ გამოცხადებია, მას არა თუ არა გავუგზავნიან ისინი, ევროპაში, პირიქით, მან სრული უნდობლობა გამოუცხადა მათ და მხედრად ჩამოაოგია.

და რაკი ყორდანია და „ბრძოლის“ ფინიები თავისი ასეთი განცხადებით კიდევ ატყუებენ ჩვენში რამდენიმე გულბრყვილებს, მეტი არ იქნება აქ კოტა რამ მოვავლით მჭიხეველებს დამფუძნებელი კრების არსებობის უქანასკნელი დღეებიდან და ყორდანია და მის მთავრობის მათიმიდან ევროპაში გაქცევის სტიმოლიდან.

მაგრამ სანამ ამას ვიხამდეთ საქართველოში მაგვანია ამ პოლიტიკური ყალბის მჭენელების ევროპაში წაბრძანების მიზეზზეც ვსთქვათ ორიოდ სიტყვა.

— ევროპაში კომუნისტებთან ბრძოლის მიზნით წარგზავნილი.

ერთის წუთითაც ესეც დაუჯეროთ მათ და შეგებოთ საკითხს ამ მხრიდანაც.

მათიალია. საქ. დემ. რესპუბლიკის დამფუძნებელი კრება მიხნად ისახავდა კომუნისტებთან ბრძოლას... დღემდეთ ერთის წუთით, რომ დამფუძნებელმა კრებამ ან ბრძოლის მიზნით მართლაც გაუშვა ევროპაში ყორდანია და მისი „მთავრობა“.

მაგრამ დღეს რა შუაშია და რა კიდევში ამ მიზნის მომიზეზება? დღეს რომ ეს მიზანი არ არსებობს? დღეს ქართველმა ხალხმა, ყველა მისმა პოლიტიკურმა პარტიებმა, მისმა ყოფილმა დამფუძნებელმა კრებამ თავისი ყველა აქ დაჩინებელი წევრების პირით, უარყო კომუნისტებთან ბრძოლის გზა. მათ მიიღეს კომუნისტების პოლიტიკური და სოციალისტური პროგრამა და თავის საყვარელ პროგრამად აღიარეს იგი.

მოისლა ბრძოლის მიზეზი. მტრულად განწყობილი მძებნი ერომბრის შეტრიადენ. ურიიერთი შროის ბრძოლის ნაცვლად დღეს ისინი საერთო ძალებით საერთო მტერს იბრძვიან.

გაქრა ბრძოლის მიზეზი. მასთან ერთად გაქრა კომუნისტებთან ბრძოლის ლოზუნგი. გაუქმდა ყორდანიაზე და მის „მთავრობაზე“ მიციმული ექვილობაც.

და თუ ყორდანია კომუნისტებთან ბრძოლა სურს ებრძოლის, მხოლოდ თავისი საკუთარი სახელით. აქ ქართველი დემოკრატია რა შუაშია?

სახიზი.

რ ა ჰ ქ ე ნ ა ს ნ ა მ ქ ა რ თ ი მ ვ ლ ო მ ი

ჩ ა ნ ი მ ი ლ ე მ ა ნ ი

სოციალ-დემოკრატისთვის, რომელსაც სწამს მხოლოდ სრულყოფიანი სოციალიზმი, შემოღებული ბურჟუაზიასთან შეთანხმებით, სოციალისტური აღმშენებლობა. მით უფრო ჩამორჩენილ ქვეყანაში არის ისტორიული კრიზისი. ყოველგვარი მიღწევაში ამ სფეროში მას წინაშეაღებია როგორც „წითლი ლეგიონი“, შეიხზული ბოლშევიკებისა და მათი აგენტების მიერ, ამ შემთხვევაში საერთაშორისო სოციალ-დემოკრატია ორ უდიდეს დანაშაულს ჩადის: 1) ის ამჯერა სიტყვით ავრცელებს და 2) ის ამბავებს საერთაშორისო ბურჟუაზიას, რომელსაც ყოველ გზა ვეგარდინზე გაკვირებს, რომ სოციალისტები არ არიან სახელმწიფო ხალხი, რომ მათ შეუძლიათ მხოლოდ დანერგვა, ლაყბობა და არა საქმის გეუფება და სხვა.

პრინციპიალურის მხრით საკითხი საბჭოთა კავშირში სოციალისტური აღმშენებლობის შესახებ არის საკითხი იმის შესახებ: შეუძლია თუ არა მუშასა და გლეხს, რომ ის ქვეყნის სთავზეში მოექცეს, გაუძღდეს ამ ქვეყანას და სო-

ციალისზმის განხორციელებას ხელს მიჰყო, თუ მისთვის ისევ საჭიროა ბურჟუაზიის მეტრეეობა და ხელმძღვანელობა?

მამასადამე, სოციალისტისათვის ეს არის პრინციპიალური საკითხი!

ჩვენის მიღწევათა შესახებ ბერი რამ თქმულა და დაწერილა. ამიტომ შეიძლება ვთხიბრან: გვეკვირთ მიღწევენზე ლაბარკო, ვაგოთ, რომ ზაჰესი კარგია, ნუ დავახრავთ თქვენი ზაჰესითო. ჯერ ერთი მარტო ზაჰესით არ ამოიწურება საბჭოთა ხელისუფლების მიღწევაში. გარდა ამისა ვინც ასე მსჯელობს, ავიწყდება, რომ მენშევიკები ნაღებს არ ვაკვირდებთ თავიანთ მიღწევებზე, თუ მცა ამის უფლება მდიერ კოტა ჰქონდათ. ვადათაღწერით ვახვთები „ეერთობა“ და „ბრძნა“ და თქვენ დინიხავეო, რომ იქ სულ მიღწევებზეა ლაბარაკი.

სოციალ-დემოკრატულმა პარტიამ, მისმა პრესამ და ორბარობამ ყურთში გამოგვიქვამეს „გამარჯვებულზე“ და „მიღწევებზე“ ლაბარაკით, სულ „გამარჯვებუთა“

და „მიღწეებით“ ჩვენი შავ ზღვამდე, ამა, დამისახელებით ეკონომიურ სფეროში თუნდაც ერთი ნაბიჯი მენშევიკების მიერ გადადგმული, რომელიც იყოს ღირსშესანიშნავი და ისტორიული, რომელზედაც შეიძლებადეს აღმანიშნა მითითიონ, როგორც დემოკრატიული მთავრობის მნიშვნელოვან მიწვევებს? ასეთს თქვენ ვერ დაასმელებთ, ვინაიდან ამის მსგეს რამეს სინამდვილეში ადგლი არ არსებობს!

1. სტამბების ნაციონალიზაცია. ავტორიცა პროპაგანდისტისთვის სტამბა არის უღირსესი იარაღი. გამარჯვებულ მუშათა კლასს რა თქმა უნდა, არ შეუძლია დაუტოვოს ფი ბურჟუაზიას, რათა უქანასწრელმა ეს იარაღი ფართო მასების დასაბრავებლად და მოსაშხამავად გამოიყენოს, ამიტომ სტამბების ნაციონალიზაცია, რომელიც საბჭოთა ხელისუფლებამ მოახდინა, საესებთან ლოკალური და თანამდებერებით სოციალისტური ღონისძიებაა. როგორ არის დღეს დაყენებული სტამბის საქმე—წინადადებულ უარებას თუ უკეთესად? რა თქმა უნდა უკეთესად. ლემოკრატულ საქართველოში იყო სულ რაოდენ სტამბა, რომელიც ასე თუ ისე ხიბრანად მუშაობდა. დანარჩენი იყო კერძო ხალხის ხელში დაქაქსული და დაქუცმაცებული. საბჭოთა ხელისუფლებამ უარკველეს ყოვლისა ბოლო მოუღო ამ დაქუცმაცებას, მან გააერთიანა ცალკე ტერტირის მთელი სასტამბო საქმე, შეაერთა პატარა-პატარა სტამბები, შეიძინა ახალი მანქანები და სხვა. სტამბების სათავეში არიან ისევე სტამბის მუშები, რომლებსაც ეს საქმე მთავთ ვაკალბებით უკეთესად და არა უარესად, ვიდრე კერძო პირებს მთავადობდა.

2. აფთიაქების ნაციონალიზაცია. ძველად აფთიაქები და სააფთიაქო საწყობები კერძო პირებს ეკუთვნოდა, ისინი ფულ წყალს 100 მანეთად ყიდდნ და მოსახლეობის საბაზეს მდიდრდებოდნენ. აფთიაქების მენეჯიპალიზაცია ხელის, როგორც ერთ-ერთი ღონისძიება, ეკონომის მოწინავე თეიმობრთეულბაბათა პროგრამაში მომუშედდნ და ამისა საქართველოს დემოკრატულ მთავრობის ეს სათიხი არც ყი წამოუყენებია. კიდევ მეტი, როცა საქართველოს დამუყმებებში კრებაში ერთ-ერთმა ფრაქციამ თავის დეკლარაციაში სებათა შორის აფთიაქების ნაციონალიზაცია მოითხოვა, ს. დ. ღრაქციის ორატობა მოქ. რ. არსენიძემ ის სასაკლბოდ აიღო.

დღეს მთელი ს თანა, რომელსაც აფთიაქები და სააფთიაქო საწყობების პარტონები რებულობდნ, შედის სახელმწიფოს საღარბოში და ხმარდება მის საჭიროებას. აფთიაქები სრული წესით და საესებთან როგინანდ მუშაობს სააფთიაქო სამართაფლოს ხელმძღვანელობის ქვეშ. შესაბამისა ყველა პრეპარატები ჩვენ ყველამდ საყოფი არ გრქმინდეს, მაგრამ ეს არის არა ჩვენი ბრალი, არამედ იმ ბურჟუაზიის, რომლისაც ჩვენთვის საწამლაფი უფრო ემარება, ვიდრე წამალი.

3. სასკუნდალო და საგარაკო საქმე. ფართო მასების მკურნალობის საქმე ჩვენში არის ღირსის ასე არ ყოფილა მწიყობისი, როგორც დღეს არის. გავჩინოს ყოველ წყურს და მის გამყარებზე მყოფი აფხაფაფობის ღირსის ნაქით საშუალება უფასოდ მოიწვიონ სხვადასხვა დარგინ სპეციალისტ ექიმები და უფასოდ მიიღონ საჭირო წამალი.

საბჭოთა ხელისუფლების მთელს მოვალეობაში მის არის ერთი საუკეთესო და უარესად მნიშვნელოვანი საქმე.

ახლა ავიღო ჩვენი აგარაკები. ჩვენი ქვეყანა მეტად მდიდარია სხვადასხვა სასკუნდალო წყლებით და ადგილობრით. რომ ჩვენი აგარაკები კარგად მოეწყოს ეს იქნებოდნ და სახელმწიფოს შემოსავლის ერთი უდიდესი წყარო.

საბჭოთა საგარაკო აღმშენებლობა სრულად გაყოფენ არის მიმართული. ნახეთ და დათვალიერეთ აგარაკი, ახალი თონი, წყლებური, შივი და სხვა, და თქვენ დარწმუნდებით, რომ ჩვენში ამ დარგში ყველბანა უდიდესი საქმე, რომელიც სხვა ღონისძიებებთან ერთად ჩვენს ქვეყანას ფეხზე წამოაყენებს!

4. თუმცა ზოგერთებმა ჩვენს რესპუბლიკას „სინინდის რესპუბლიკა“ დაარქვეს, მაგრამ მართალი, რომ ესთქვეით მის საბჭოთა არც სინინდი აქვს და არც პური. ჭერი ჩვენში მთელს უმთავრესად აღმოსავლეთ საქართველოში, ის რომ რესპუბლიკას ეყოს უპირველეს საბჭოთა საბჭოთა რაციონალური ირიაგია. გავითდა თუ არა ამ მართი რამე ჩვენში? რა თქმა უნდა გავითდა. საბჭოთა ხელისუფლებამ გაყავანა ახ ახლად აღდგინა მრავალი არხი, ამის გამო იქ, სადაც ვალვა ყველავერს ახმბინდა და გლეხის ნაწარმ ნაოფლობის მეტრად აქცედა, დღეს ბიბინებს ყანები, ხარბოს კულტურული მეცნარეები, სოფელი აღორძინებდასა და სიხარულს განიცდის.

5. სწავლა განათლება და გამოცემლობა. სკოლების რიცხვი ჩვენში წარსულთან შედარებით მეტად გაიზარდა, სწავლა სკოლების ყველა საფეხურებზე ქართლიდა სწარმოებს, რუსულს სწავლებენ მთლიად როგორც სავანს. ჩვენში იმდენი წიგნი არისდენს გამოსულა, რაც დღეს გამოდის, ყველა ეს ისეთი ფაქტები, რომლებიც თვისითადად ლამაზაობს და რომელითა უარყოფა შეუძლებელია.

6. მიწის საიხიზნი. ყოველივე ის, რაც დღეს ობიექტურ ხარობების მიხედვით შესაძლებელია, გავითებულა, მთელი მიწა მისი ხეტიათა, მიწითაა, წყლებითა და ყველა იმ სიმდიდრით, რაც მიწის წიაღშია, დღეს საბჭოთა სახელმწიფოს ავლადიღებდას შეადგენს.

მოსილი მიწაზე ბურჟუაზიული კეობი საყუთრება, მიწა გადაეცა პრორმული დასამუშავებლად, სასარგებლოთ. რა თქმა უნდა ამით სოფლის სპეკულაციონ და გავაქიბების არ ამოწურულა, მაგრამ დიდა ნაბიჯი სოფლად ექსპლოატაციონა და სოციატის მოსასობად უყვე გადასულა.

7. სწარმოებს დართი სავზაო აღმშენებლობა. (ოზურგეთის რკინის-გზა, ზუდიდების რ-გზა, შვი-ზღვის რკინის-გზა და სხვა), რასაც ქვეყნის ეკონომიურ კულტურული აღორძინებისათვის უდიდესი მნიშვნელობა აქვს.

8. საბჭოთა ხელისუფლებამ სწინს ახალ დაზარაქარსინებს, მის ხელთ არის ქვეყნის მთელი სწარმოების და სიმდიდრენი—ეკონომიკის მბრამბებელი სიმდიდრები, სწარმოებს დაქიშული მეწამლა სამუყურეთი ფონდებზე—აქმა ქვეყნის აღორძინების ქეშმარტი სოციალისტური აკადემია, იზრდებინა სოციალისტური მწარმოებელი ძალები, გრავდებდა დოღაბით, უმჯარესდებდა მშრომელია ნივთიერი მეგობრობა.

9. ყველა ამ ღონისძიებით აგვირავინებს რესპუბლიკის ელემენტაროფიკაცია, რომელიც არის მსხლი ინტელქტის საფუძველი: ზაქესი, როინქესი და სხვა—ის არის სოციალისტური საზოგადოების მტკიცე ბოძები. ქვეყანის ეკონომიკა უმჯარეა, როცა ძველად რკინის-გზა გაყავანქს ქუთაისი განზე დარჩა, როცა რევილიუციის შემდეგ დამოუკიდებლობა გამოცხადდა—ქუთაისი მთლიად დაცარიელდა, სოფელს დაემსავადა.

როინქესი ექნება ქუთაისის გახალავდაცება, მისი უმჯარეალოთ აღორძინება...

მტკიცერი დაგმარები, გადაყავნები, ტულისში პარტა რა ზოგა ეტყვიებით, რამე დღეთ იქცა—ეს ზღაბით მოხდა ჩვენ თვალში 2—3 წლის განმავლობაში—ეს გახლავთ ზაქესი! ზაქესი არის ჩვენი აღმშენებლობის სიამაყე, იგა არის მზე მიწაზე!

ასეთია მოკლედი ჩვენი მიღწეობი: ჩვენ თამაბად შეგვიძლია ეტყვიათ, რომ ჩვენი ერის ისტორიას ახეთი გრანდიოზული შემოქმედებითა მუშაობა არ ახსენს!

ამიტომ მე ვეუქვარბ, სოციალისტისათვის უდიდესი სარცხელი იქნება, რომ ის ასეთი ღირსი განზე გადავს და შემდეგ ღრთია ვითარებაში „გადატყდეს“ და მზამოვარეულზე—სოციალიზმის „ნახლებების რილში“ მომავალდინოს!..

ლექო შენგელია.

მისთან ერთად და მის წინააღმდეგ

დღეს კაპიტალისტურ მსოფლიოს აზროვნებაში არ მოიხიბნება ზოგისთვის ისეთი საყვარელი, ხოლო ზოგისთვის ისეთი საძულველი სიტყვები—როგორცაა „ბოლშევიკები“, „სამპოთა კავშირი“, „სამპოთა წყობილება“.

თელი მსოფლიოს მუშათა კლასი თუ კოლონიალური ულუს ქვე მემონავი ეროვნებანი ამ სიტყვებზე აყვარებდნენ და ვიდრე მისი იმედებს, ხოლო ბურჟუაზიას და მისი დამკვეშებისთვის იგი მრავალჯერ უტყუარებდა—სოციალიზმის ახრალია.

რომ კომუნისმის შიშით დამფრთხალ ექსპლოატორთა სროვას ზოლოლოცურად სძულს და ვერ მოუწლებია მუშებისა და გლეხების კავშირი—ეს ჩვენთვის ვასაგებია.

რომ ევროპის მიწა-წყალზე მოხეტიალე სამოქალაქო ომებში განადგურებული რუსეთის მარჯაზელი ემიგრაცია რევოლუციის დამნობასა და მის ხანგრძლივ შეფის საშინელი ტრანზის გამეფებას ღამობს,—ჩვენ ამასაც კარგად ვხედავთ.

ჩვენ იმასაც ვხედავთ და ვგრძობთ თუ ვისით საზრდოობს და მოღაწეობს ეს ისტორიისგან გაწირული არაბი თუ მატრო თვიმპყრობლობის ოდღების მტრ-ფიქლე თუ პარაზიტები,—არაბულ მათთან ერთა სოციალისტურ სამოსელში გახვეული უპორტუგელი კერენშინა—მეხნიეკები და ესერებიც კი.

ჩალი თქმა უნდა ყველა ამით მხარს უმჭერენს საქართველოდან გახანული ქართველი ემიგრაციის შემთხვეული რიგები, სომხეთის, ადერბეიჯანისა და ბოიულუბის ექს-მინისტრები.

აღსანიშნავია, რომ ამ ყოფილ ადამიანთა ორგანიზაციებში შევაკობრებულ სამებას პოლიტიკურ-პრინციპალურ საკითგებში, თითქმის არაფერი აქვთ საერთო. „წყველები“ ბოლშევიკების წინააღმდეგ შეშინული მთლიანი ფრთხილ ეს ხომ ტაქტიკის საკითხია. ყველა ისტორიელსა ხომ ერთი საზომით არ იზომება, ყველა დროსა და ვარსებობის ხომ თავისებური მოთხოვნები აქვს—და მათთანავე, როტმაც არ შეიძლება კონტრ-რევოლუციისთან შეთანხმება—თუ კი ამით მიზანს აღწევს. ამისათვის მათ არც სტრეგიათა, არ ეშინიათ, მათი წილისა და მოქმედების საგანა—ერთია:

რათაც არ უნდა დაუჯდეს მოკლავ ბოლშევიკური დათვი. ნაღველის გაყვანის აზრად შემდეგ თუ შეუძლებიან.

ევროპის დამსტრული ბურჟუაზია ათი წელიწადისა დამბის რუსეთის რევოლუციის დედანიშის პირისაგან იდგას, ათი წელიწადისა დამბის თავისუფლებისა და სოციალიზმის მწინებელ მუშებისა და გლეხების გასრესას. ამისათვის მას ბევრი ტყუა-წყალი დაუხარჯავს, ის მომავალსაც ბევრსაც დახარჯავს. ამ საქმიანთვის მის მოგონება საქაო ტენციური და ფინანსური შესაძლებლობან—ხოლო რუსეთიდან შეიხანული, რამდენიმე მლოთონიანი ემიგრაცია ხომ ამისთვისაა მოწოდებული.

უკანასკნელი ამუშავების თავის დამბრატორისა,—არ ერდება არავითარ საშუალებას, თორნიაც კი სახელი გაუტყვონ სამუქებს, შეუაზონ მათი სახელმწიფოებრივი ფორმა მშობრელობისა, დასცენ სამუქათა პოპულიარობა, ჩასცენ მახვილი აღმშენებლობაში ჩამწელი საქავშირო რეალსოლიკათა მშობრეობებს. ამისათვის ამუშავებულია ავითორი პრესა, ბერკული, პრაპუანდა, ჭირებისა და ცოლისმების დაუსრულებელი კამპანია.

„არკოსნი“¹ დაღესმნა, ინგლისთან სავეპრო და დამლატრე ურთიერთობის ჩამწა და მთელი რიგი საზოგადოებრივი ემიგრაციის ცხოველი მოღაწეების უტყუარი ნაკოფი.

რუსეთის რევოლუციონერ მოძრაობის ისტორიაში და თვის თებრელის რევოლუციის მომინან ეკრანზე საქმიან დემოკრატიის ბელადებს უთვლიდნენ მიუძღვის დიდი. რევოლუციონერი დამწელი და თვადლები. კიდევ მეტიც: მტრების ისტორიკოსი უდიდეს როლს მიაკეთებენ ჩვენთვის. წინათვლას და სხვა ქართველ სოც.-დემ. ბელადებს. ვიცობლობით: რანი იყვნენ, რისთვის და ვისთვის იბ-

რძიდა ასე თავგამოდებით ეს ხალხი უწინ?

და რას ვხეუვნება მ ხალხის დღევანდელი პოლიტიკურა მოღაწეება? რა მსოფლმშველლობა იხარებენ, და რას წარმოადგენენ ისინი დღეს სოციალ-პოლიტიკურ ეთარებში?

სრულად აღარაფერს რევოლუციისა და მუშათა კლასისათვის ისინი აღარ არიან, დახოცენ, ისტორიის ჩამარდენ... განსაკუთრებით საქართველოს მუშათა კლასში, რომელსაც წარსულში ისინი ასე უყვარდა დღეს, სულათთანა უგლოვია მათ. დღეს მის წინაშე გაიშალა მწუხრ სინამდვილე. ქართველი ხალხი ხედავს რომ რევოლუციის ძველი ბელადები ევროპაში გადარეკილ ყველა ჯურის კონტრ-რევოლუციონერობა რიგებში ჩანდგარან და მათთან ფორმალ თვის სინანით რევოლუციის დასამარცხებელი, მუშათა კლასის დასამორბოლო. მათვის, მისაღები გამოვდა ზამთის ყოველგვარი საშუალება. შეიძლება ითქვას, რომ ემიგრაციის არც მთლიანად მიმდინარეობას არ გამოუწერია იმდენი ორგანიზაციული ხერხი და შესწავლია მუშებრ-გლეხთა ხელმწიფობის ღამდებ-გინებანი, რომებშიც ეს შესწავლა პოლოლ მენშევიკურმა ემიგრაციამ საერთაშორისო რეპეტიონობური ძალებისა და მეორე ინტერნაციონალის ლოცეკურ-იხივით.

თუ რუსეთის კიდეტებს ესერებს, მენშევიკებსა და რომანოვების დინასტიის მოკვებას მხოლოდ პარტიის თითო-ოროსა ორგანო, ამგვარ მომჭინვებას ითხიებ რომ არ იჩინს საქართველოს მენშევიკური ემიგრაცია. დღეს მათს განკარგულებაში გამოდის 6 ქართველი უნდალ გაწვით: „ბრძოლა“, „ახე, საქმე“, (დამსტრული ცალკათვლა), „თორი ვითრები“— (დამსტრული „მამულიშვილი“ (დ. ცემოკრატებს) „ახალგზრდ სოც. დემოკრატ“ და ერთი ფრანგულ ენაზე ინტერპარტული ორგანო „პრომოიუ“-ს სახელწოდებით.

ბეჭდები აგრეთვე 6. ჟორდანისა და რამსფილდის წიგნები, სწავნიებური რუსულნი, ქართულნი და ფრანგულ ენებზედაც კი.

კვარტალებით: რომელი წყაროებიდან იღებება ამ გამოცემლობის უამრავი ხარვეზი? (დავარდებულები თუ არა ქართველი ხალხის ის ძვრკავს განმძღვობა: საეკლესიო და სამწუხერმო ნივთება. რომელსაც გაიტანა დემოკრატიულმა მოგონებამ და რომელიც ითქვის 6. ჟორდანისა თუ დაუჯერებთ ხელუხლებელია და სანლი ალავს ინიბება).

რათ უნდა შეეწიროს მოხეტიალე ემიგრაციის ზეე საქმიანობას ხალხის ეს უამრავი დოღვათი, რადესაც ამის არ სავირობებს არც რევოლუციის საქმი და არც ქართველი ხალხის გროვული ინტენსივები?

გატაცებულ ხალხის ფულით ოლესება ხალხსავე დასაყვად დანა. მხადლება აჯანყება ინტერვეცია საზნოთა და საგვირგო ვართულეანა—აი ჩისთვისაა მოწოდებანი პაიონში გამოცემული ინტერპარტული თუ პარტიათა ორგანიზები? აი როგორ იცავს 6. ჟორდანისა ქართველი ხალხის ინტენსივები, აი საითყენ—და რა ზეთი მთურდემის დამოკიდებულ საქართველოს აღდგენს?

მეშევილ წელიწადი, რაც საქართველოში სამპოთა ხელსდებლება განსტედა, მემშევილ წელიწადია, რაც ქართველ ხალხს არ გამოუცდა გროვული ვლტვა. ის მძებრი კემშირით გადაჯავჯავა ამერ-კეკელიის და რუსეთის ხალხთა კავშირს. ამ მხის განსაზღვრებაში და ამ ხალხთან ერთად საქართველო გამოცემა ცნობილი მშრომელთა ქვეანდო მისი ცხოვრების მოხდა ჯერ არ ნახულ და არ გამოცემული ცვლილებები: გაჩაღდა მყენის სამოწველო ცხოვრება, გაუმჯობესდა მუშათა და გლეხთა ეკონომიკურ-ლოცეკური მდგომარეობა. ამ ცვლილებებმა მიაცილეს მყენის მივარდნოლ ემიგრაციებშიც კი. ჩვენ წინაშე ამითა ცვლი და ჩაქური, კვების მშრომელთა ბატონობის, სინდოლო განახლებული ცხოვრებისა, და ვის ძალუმს შეანეროს ისტორიის მოკლესა...

აი, არ ამის ძალა, რომელიც წინ აღდგება მას.

ოქტომბერი საბოლოოდ გამარჯვებულია და გამართლებული. რევოლუციონერ პროლეტარიას ძალაუფლების ხელში აღებისთანავე ერთად შეუძლია გამარჯვების გამოყენება. დაცვა და შემოქმედებით მუშაობის წარმოებაც.

ამიტომაცაა რომ რევოლუციის მტრების ყოველგვარ აგრესიულ ცდებს გვამი არაფერი გამოუღიძვრია, მათ ბედი არ სწყალობთ, ამიტომაცაა, რომ საბჭოთა ციხე-სმაგრის უსაყოფოდ ტყვეებიანი, იმსხრევიანი და ჰკერებიანი. ჩაიდა თქმა უნდა უკანასკნელი სიტყვა ვერ კიდევ არ თქმულა. ყველაფერი არ არის როგორც, ვერ კიდევ ბევრი გვაკლია და ბევრი გამოსასწორებელ-გასაყენებელია. მაგრამ განა ამისთვის ჩვენ მივცემდებნა ბუჩიაობა, ვანზე დგამთ, საქართველოს ბუნდებურების ძებნა, ხელმოუჭრებელ უესკარულში „ვიღაცას“ და „არღაცას“ იმედი?

ს ი ვ ე ნ ლ ა ს ა ქ ე მ

პარიაში გარდახვეწილ საქ. ყოფილ მთავრობის ორგანო „პრობოსი“ მე-17 ნომერში ვითხოვლობით:

„საბჭოთა სინამდვილე არ იძლევა არაფერს წინადაც ქვეყნის სამრეწველო აღორბინებისათვის ინდუსტრიულიზაციის მართლა ვატარებისათვის“.

წერილ მოყვანილ სიტყვების ავტორმა ბრძანება წაეკორდინა, რომელსაც არ სურს საბჭოთა კავშირში „სამრეწველო აღორბინება“, არ სურს ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიულიზაცია და მხოლოდ ეს გავრცობა შეერინებს მას ახით მიუტოვებელ შედეგებს.

ჩვენ გვევინა, რომ დღეს ბრძაკე და დანახება საბჭოთა რესპუბლიკებში წარმოუდგენელ უდიდეს აღშენებლობით მუშაობას. მაგრამ შეემდარებოთ ეტყობა, ამას ვერ კიდევ ვერ ხედავთ პარიაის რაინდები, რომ-ღობესაც არაფერი კარგის დანახვა არა სურთ საბჭოთა კავშირში... და მათი ასეთი სიტყვე გასაკვირალიც არ არის. არაა გასაკვირალი იმეტომ, რომ ისინი ძალიან და-წვრთბული არიან საქართველოს და ქართველ ხალხსა-გან.

თუ კორდანია-რამივილის ყოფილ ამხანაგებს, აქ, საქართველოში დარჩინება და სინამდვილის საკუთარი თვალით მხანველებს, 4-5 წელსწინ, დაგვირბოდა, რომ დაეკანახა და გვეცნო სინამდვილე და ვერცდმი ამოცნდობოით საბჭოთა ხელისუფლებას,—რა გასაკვირა-ლია, რომ პარიაიდან ეს ვერ დაინახონ და ვერ წარმოი-დგინონ?

ამიტომ ჩვენ არ დავტარებთ და კიდევ და ვიდეე ჩამოვთვლით იმ მუშაობას, იმ მიწვევებს, რაც მხოლოდ ამ პატარა საქართველოში გავცეთ. ჩამოვთვლით მოკლე, რის ნებას მოვეცევს პატარა ვაჭრის ფურცლებზე და შემდეგ დავუვათ საკითხი: რა ს თუ არა აქ-სამრეწველო აღორბინება. მიიღს თუ არა საბჭოთა საქართველო ინდუსტრიულიზაციისკენ?

დავიწყებთ ოზურგეთის რკინის-გზით, რომლის დაწყებაც კორდანიას მოაგრობდა ვერ ვაბედა და. რომელ-ღობს კომუნისტებმა ვერ რ დით 22 წელს ვააკეთეს.

* ახლა გადავიდეთ ახალსენაკის რკინის-გზაზე, რომელსაც უკვე ვიყავ და ზუღვიდაბედა და სულმალე აფხაზე-თში დაიკვილებს და ოობირი ორთქმავალი.

იციან თუ არა კორდანიას-რამივილებს, რომ ოზურგეთში, ხონში, თელავში, სამტრედიამი აბრეშუმის ფაბრიკები ამუშავდენ, რომ აღდგობობივმა ცეცხვრებლებმა სამუშაო ოშოვეს და მრეწველობაც აღდრინდა?

იციან თუ არა ქუთაისის მავლის ქიხნის არქივობა?

თუ არ იციან დააბარონ რომიდევი მათ მიერ აქ სა-ჩინარეყოლობით გამოვხანდელ ემისარის საკოსტრუქციუ-ქუთაისის ქარხნის მავლი და მიიღებენ.

იციან თუ არა იმათ, რომ დღეს თბილისში შენდება უზარ-მანარი ფაბრიკა მავლის, თუ სხვა მანუაქტუ-

და თუ ვინაით ვერ კიდევ ვანდგომილთ, რომ ჩვენ მათზე ნაკლებად ვეციყვარს ქართველი ერი და მისი მომ-ავალი, რომლის მისამართზე მათ ხშირად უყვართ ლობარ-ღობ—დამწველიმსახურის სინდისით ვერკუდილი მათ: არც მათ-ზე ნაკლებად ვებრძობოლა ჩვენ მისი მონობიდან ვანთავ-ვისუფლების საქმეში. პირველ ხანებში არც ჩვენ ვეყვიარ-და ბოლშევიკმა, მაგრამ როცა კითხია სოც. პოლიტიკე-რმა მსგელობამ წამოაყენა საბოთა წარბეზულ არტო-საბჭოთა პოლიტიკის საუფქვლიანად ვადავფისებას, როცა მიუდგომოდ, სოციალისტური სინდისით ქვეშ შევაფ-ქვთ მისი საქმიანობა,ძიმიანობა საქ.შრომელ ხალხის სა-კეთილდღედ, მხოლოდ მანში ვირიხეთ ახალი სელა—გენი,—რომელიც უთუოდ მივეციყვას ჩვენ სრულ გამარ-ჯვებამდე.

ა. ვ. დვავიკორია.

რის დასამხადებლთ? ნუ თუ არ ასხოვთ კორდანიას-რამივილს ვერბინულების ახალ მუნი.—ამ ვერბანულებს, რომლებმაც ისე კარგად დაუსწავლეს მათი პარ-მარ-ღობ და ისე მიიღეს, რომ მათი მათ საბო-მობით ამოაკვიყო, ფეხი ბურლიანდს. ამ ექსპანდებს ახალმუნიდან მტკიცის ნაბიარად მდებარე ცარილი მი-ნდობით დღეს ქალაქს დამე? ვსებია. იქ ვატოვებლბული მუწარაბა სწრაობებს.

ალბათ ვერ არ მისელოა კორდანიას-რამივილის ცნობა, რომ უზარ-მანარი ქარხანა—ღობრიკები წამოვი-მენ: ბათიობა, ფოთში, აბაშაში, სამტრედიასი, ხორაგუ-ულში, შარღისში, ბორჯომში და ვინ ჩამოსთლის კო-დეგ სად არ ვაჭკვის დილა აღდრინ ორთქლის საყვირი და არ ვაგვირებს ჩვენი ქვეყნის მრეწველობის აღორბი-ნებას და ინდუსტრიულიზაციის ვახანე დღდღობას!

მათ ყურამდე ვერ კიდევ არ მიულწევიან ზაჭკის ამ-ბავს. ალბათ, ბოლშევიკების პრესის მიერ მოჭოვილი ამავე ვინაით! მაგრამ ეს ფაქტია. იქ, სადაც ანაკია არავი შეერთის მუდამ სედიანდად მოუდღებე მტკიცე-მეტი ცმებთის ვეერილი, მათოლაც მიუხა დასწავლი, მაგრამ ეს სასწავლო მოხანდის. არა თქვენმა ბრებობებმა მისი ჰაპაბა და ინგლისის ემსკობისებმა, ამავე საბ-ჭოთა კავშირის მუშების დაყოფებულმა ხელებმა.

თის რომ, სასწავლო მონდა. ვადარებულმა მტკარამა გზა იყვალა. ამას ვა აცვლილია მუშის დალოცვილმა მარ-ჯუენებმა დაქანი ის უზარ-მანარი წისქვილ-ტურბინებისმა-კენ და შექმნა 38 ოთასი ცენტის ძალის ოდენი ელექტრო-ნი, რომელიც დღესკით ანათებს საქართველოს დედა ქალაქსა და მის გარშემო მდებარე სოფლებს. დღეს დღე-სათვი ვაჩინარდებულბია მუშათა უნებით.

პარიაიდან-ვი არა. აქაც ვერ ბრძანდებლბოთ ვე-ლოარ იქნებთ დღეს, თქვენს კარავთ ნაცისთს მუშათა უნებან—ნაალოდღეს რომელიც დღეს ლერინის სახელს ატარებს და მით სამართლიანად ამაყებს.

იცი თქვენ, კორდანიას-რამივილებო, კიდევ ერთი დიდი ახალი ამავე? ეს არის ჩონჩქსზე მუშაობის და-წყება.

მიმდინარე წლის 26 ივნისს, ჩვენ ვიღვასასწავლით ზაჭკის ოლქიკოლორ ვიყავა. 28 ივნისს ჩონჩქსზე და-წყევი მუშაობა. მიეღი იმერეთი ზეიმობდა ამ დღეს, როგორც საქუთარი ქვეყნის აღორბინების დღეს, როგორც უდიდეს მომენტს საქართველოს ისტორიაში, როცა ჩვენს ქვეყანას ჩაყვარა მტკიცე საუფქვლილი კუმონობრიო და მამსადავე პოლიტიკუად დამოუკიდებლობისა.

რა იქნება როცა ამით მიემატება აპარისტრის აბა-მისა და სხვა სადღერების ძილივ? რა იქნება მამში? ამის წარბოდღენა პარიაშიც უ შეიძლება თუ თქვენ ამის სურვილი ვაქვთ

ნუ თუ ყოველივე ეს მრეწველობის გადღირება,

ქვეყნის აღდგენა და ინდუსტრიალიზაციის გზაზე დადგომა არ არის?

თუ თქვენ სულ მთლიან არ დაგეგარავით ვინება, თუ თქვენ გუროთ საქართველოში რომე კეთილის დანაება, არ შეიძლება ეს არ დანიხნოთ.

მეტი არ იქნებათ ორიოდ სიტყვა თბილისზე და მის კომუნალურ მუშაობაზე ვეთქვა. მაგრამ ეს შორის კომუნალურს ვიტყვით მხოლოდ, რომ აქ მართლაც ზღაპრული მუშაობა სწარმოებს...

თქვენს დროს 60 ტრაქტორი ჩოროდის მაგიერ დღეს ყოველ დღე მუშაობს 200-220 ჩოროდა.

გაიფიდა რამდენიმე ტრაქტორის ტრაქტი და გადსწყვეტილია კიდევ გაიფიდა...

ფასების დაკლება დღეს ტარდება დაკერითი წესით. უკვე დიწყო მუშაობა და ორ-სამ წელში თბილისს ექნება ნახტარის წყაროების წყალი, რომელიც ავა თბილისის უმაღლეს წყაროებზე და უმაღლეს სახლებში.

ერთის სიტყვით მუშაობა განაღებულა ყველა ფრონტზე.

საბინაო მშენებლობისათვის

ბინების სიციფრული დღეს მარტო ტელიონი არ განიცდის. მხოლოდ იმის შემდეგ ის საერთო მოცლებად გადაიქცა. ამის გამოწვევ მიზეზების აღნუსკვის ჩვენ არ გამოვლდებით, ვინაიდან ეს არც იმდენად საინტერესოა.

აქ უფრო საყურადღებოა საკითხი იმის შესახებ, თუ რა გზით და საშუალებებით იქნება შესაძლებელი არსებული საბინაო კრიზისის შეწყობა და ვისზე უნდა დაეფუძნოთ უმთავრესი იმედი.

როდესაც ამ კითხვის გარკვევას შეუდგებით, ზედმეტი არ იქნება თვალს გადაავლით ახლო წარსულის მავალი ტიპი და მომავლისათვისაც ამ მავალითებით ვისარგებლოთ.

ჩვენ ხელო ვაჯექს ტელიონის საბჭოს მოქმედების შესახებ განვიკვეთილ ანგარიშს სამი თვის განმავლობაში.

ამ ანგარიშში ერთი თავი საბინაო მშენებლობის საკითხსაც უჭირავს.

თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ ამისაკომი ძლიერ მცირე განმარტებით დაკმაყოფილებულა ამ დიდი საკითხის შესახებ და ის წიგნში წარმოდგენილია მხოლოდ ერთნახევარი გვერდით. მიზეზდავათ ამისა, თუ პატარა ცნობაც სათვალურათს იძლევა, თუ რამდენი დანაკლისი ვაჯექს ბინების საკითხში ტელიონში და რა ზომებია მიღებული ამ კრიზისის შესანელებლად.

როგორც ირკვევა ბინების დღევანდელი დანაკლისი 1.268.000 ოთახის, ოთხლის ღირებულებაც უდრის 62 მილიონ მანეთს.

ეს იმდენად საგრძნობო თანხაა, რომ სიციფრულად ქალქის ადმსკომისთვის მოგვეფიხვო მისი ერთხაზად დაკმაყოფილება. ეს აღძვრება არა თუ ქალქის ადმსკომის შესაძლებლობას, არამედ თვით სახელმწიფოსაც, მაგრამ მიზეზდავათ ამისა ადმსკომი იღებს ყოველგვარ ზომებს, რა თქმა უნდა შესაძლებლობის ფარგლებში შეანელოს ბინების არსებული კრიზისი.

ვინ აწარმოებს დღეს უმარჯობს საალმშენებლო მუშაობას ბინათმშენებლობის საქმეში? ამის შესახებ ადმსკომის ანგარიშში ფრიალ საინტერესო ცნობებია მოყვანილი.

მიმდინარე სასოფიეტო წლის განმავლობაში საბინაო კოოპერაცია უნდა დახარჯოს ბინათმშენებლობისათვის 1.268.000 მანეთი, ტელიონის ადმსკომმა 1.045.000 მანეთი, მრეწველობამ და ტრანსპორტმა 300.000 მანეთი, ხოლო კერძო მშენებლებმა 100.000 მანეთი. მაშასადამე სულ დიხარჯება 2.713.000 მანეთი.

ამ ოთხთი შესაძლებელი იქნება აშენდეს ათას ხეობის ოთახი.

ჩას წყებუნება ეს ციფრები?

ამას, რომ კერძო მშენებლობას ჩვენს სინამდილოზე.

დღი, პატარა, ქალი, კაცი ყველა ჩამბულია მუშაობაში.

გვექვს შეკრებები, არის ნაკლა, მაგრამ ეს ჩვენ აუგვეზინებს. ჩვენ ვიცით, რომ შემუშვადარი არავინაა. შეკრებულად ვიღებთ ვამუშავებთ, ბილი ნუ გვიღილით სულს, ნუ გვიღივრებთ წარსულს. ნუ შეგებთ გზას და კვალს თითო-ორილა გველტურბუცილით.

ასეთია დღეს აღმშენებლობითი მუშაობა საქართველოში...

მე მოვეუბნებ ქართველ ემიგრაციის მშობილ მოსეს: გამოიზიონ სულიერი ძალა. გაარღვიონ ის მოკვდილებული წრე, რომელშიც ისინი ჩაყვებიან კორდონარამიშვილებმა და მოაშურონ თავის სამშობლოს, რომელსაც დღეს ასე ესაჭიროება თავისი ერთგული და მოყვარული მშენებლის ერთხელგანი მუშაობა.

მე მიმართავთ ემიგრაციის „ნაპოციონერებსაც“: რას უტყვიან, რაღამ არ იღებენ ჩემს კორდონარამიშვილის ახალი ავანტიურის შესახებ?

ბ. დოლიძე.

სრულიად უმნიშვნელი ადგილი უჭირავს. 2.713 ათას მანეთში მისი თანხა მხოლოდ ასი ათას მანეთს უდრის, ესე იგი ერთ მეოცედმედდენზე ნაკლებს.

საბინაო მშენებლობის შესახებ ვერცე ვერცე ვერცე მოპათავსა ნ. გავაშვება ვახ. „კომუნისტის“ 170 ნომერში.

სხენებული წერილი და და არი იმში მოგომარეობს, რომ საბინაო კრიზისის დასაძლევად აუცილებლად საჭიროა მშენებლობაში ჩაერთოთ კერძო მშენებლები, უამისოდ სხენებული წერილის ავტორს შეუძლებლად მიანიხა საბინაო კრიზისის დაძლევა, რაც კემპარტიზმად უნდა ჩაითვალოს, მაგრამ რა გზით იქნება შესაძლებელი ამ მინის განხორციელება?

აქ შეიძლება მოინახოს მხოლოდ ორი გამოსავალი: პირველი, კერძო მშენებლებს თუ მიეცება გრძელვადიანი სესხი და მეორე არსებულ ბინის ქირების საგრძნობლად გადღება, იმდენად საგრძნობლად, რომ კერძო მშენებლები დაინტერესდნ ბინათმშენებლობით.

ვერც პირველ და ვერც მეორე გზას საბჭოთა ხელისუფლება ვერ დაადგება და აი რატომ: სახელმწიფოს თუ იმდენი შესაძლებლობა აქვს, რომ კრედიტები მისცეს კერძო პირებს, იმ შემთხვევაში ის ამას გამოიყენებს საბინათო კონსერვატიული ამზანავებლებს მისცემს, რომლებიც ჩვენში არიან ჩამოყვანილებული და საგრძნობლად მოშობასაც აწარმოებენ.

რაც შეეხება ბინის ქირის კიდევ გაიღებდას: ამ საკითხის გადაჭრის დროს ძალიან დიდი სფრთხილდ არის საჭირო.

გასული წლის ნოემბერში საგრძნობლად გადიდა საბინაო კრიზისი, ვერც ერთი წელშიწილი არ გასულა და ესეზა რომ კიდევ დღის წესრიგში დაისვას ბინის ქირის გაიღების საკითხი, ეს ძლიან ცუდ შთაბეჭდილებას დასტოვებს მუშა-მოსამსახურებზე— გამოვა ისე, რომ საბჭოთა ხელისუფლება იძულებული ხდება თანდათან დაუბნოს კერძო კაპიტალს სოციალისტური მშენებლობის ხარჯზე, ამასთანავე არსებული საბინაო კანონით, სახლის პატრონები განათავისუფლებულა ბინის შიგნითა რემონტით და ასეთივე თუ კეთდება დღეს ისე მდგურების ხარჯზე.

დღე გაუტეობრბობას ქმნის აგრეთვე ფულის ფულის საკითხიც. როგორც ვიცით, უნდა ფულის ფულს სახლის პატრონები იხიდა. ამჟამად მას მდგურები იხიდა. მართალია წყალის ფასი ძალიან მცირეა, მაგრამ მისი შეგროვების საქმე დიდ სიძნელეს წარმოადგენს და ამ ნილაგზე ხშირად აქვს ადგილი გაუტეობრბობას. ერთი თვეში მდგურები ვერ გადაიხდის თავის დროზე წყლის ფულს, ამით მისი შიგნითა სამმართველოში გვიანდება ონკანს კეტებენ და ყველა მდგურები უწყლოდ რჩებიან

მომავალი აუცილებლად საქირია ამ საკითხის მოწყობაზე.
 თუ მინდა და მინც საბინაო ქირის გადიდება დასმება დღის წესრიგში, სახლის პატრონებს უსათუოდ უნდა დაეცალოს ბინების შეგნა რეზონა და წაყოფის ფულის გადახდა და ამის მიხედვით უნდა იქნეს ბინის ქირა გამაზნავარი შეზღუდული.

მიუხედავად ამისა მინც უნდა აღინიშნოს, რომ რამდენადღაც არ უნდა გადავიდეთ საბინაო ქირა, კერძო მშენებლებს ჩვენ მინც ვერ ჩავთვითვ საპირთ რაოდენობით საბინაო მშენებლობაში. უნდა გვასწავდეს, რომ ჩვენ ვაშენებთ სოციალიზმს, რომელიც გულისხმობს ყოველგვარ კერძო საკუთრების მოსპობას. თუ კერძო-გერობით სრულად არ მომხდარა კერძო მფლობელების გაუქმება, ყოველ შემთხვევაში ის მინც დღის წესრიგშია დასმული და ბურჟუაზია. ვუმეორებთ, თუ კი ასეთები ჩვენში არსებობს, მისი შიშით უკვე ვახსებებ, ვინ იქნება ისეთი გულბნობით, რომ დღეს 20.000 მანეთი ნაღდი ფული დაბანბნოს საბინაო მშენებლობაში, რომლითაც ააგებს ერთ პატარა სახლს და რომლის ანაზღაურება შეეძლება 30—40 წლის განმავლობაში?

და რომ ეს ასეა, ამას უარსული გამოცილებაც გვიჩვენებს. ის სამი ათასი მანეთი, რომელიც წინასწარ ვარაუდობთ მიმდინარე წელში უნდა დახარჯოს კერძო მშენებლებმა, ჩვენ დაწესებული ვართ, მისი საკრძნობი ნაწილი მკია იმ პატარა, კერძო სახლების მშენებლებზე, რომლებიც თავისთვის აშენებენ ერთ, ან ორ ოთახიან ბინებს ქალაქის განაძირა უბნებში, ესენი ზომ უსათუოდ იგვე მუშა-მოსამსახურეები არიან.

ამა დღევანდელი თვლი დღეს ქალაქში გაჩაღებულ საბინაო აღშენებლობას. ვინ აშენებს მას? ამ ქალაქის აღმასკომში, ან საბინაო კომპარატია და ან ესე თუ ის სხვა ორგანიზაციები. თქვენ ვერ ნახავთ ვერც ერთ ახლა აგებულ კოტლად თუ ბევრად დიდ სახლს, რომელიც კერძო მშენებლებს ააგოს.

დღევანდელი სახლის პატრონები სახლების ყიდვა-გაყიდვით სპეკულაციის მეთას არაგებს აგებებენ. ვითი მაგალითი, როდესაც ერთ-ერთი სახლი ერთი წლის განმავლობაში სამჯერ გაიყიდა.

ვიმეორებთ, არავითარი ქირის იმედიების დამყარება არ შეიძლება იმაზე, რომ ბინის ქირის კიდევ გაზიდებით კერძო პირები ხელს მიჰყოფენ ბინების მშენებლობას. ისე და ისე უნდა დავეყრებთ კომუნალურ მშენებლობას და საბინაო კომპარატურა ამხანაგებებს.

მრეველების განვითარებასთან დაკავშირებით სახელმწიფოს და თვით აღსკომსაც მჭერ საშუალება მჭერკმით უფრო დიდი თანხები დახარჯოს საბინაო მშენებლობაზე, რითაც თანდათანობით შესაძლებელი გახდება საბინაო კრიზისის შეწყვეტა.

ბინათ საზოგადოებასთვის გამოცემული კანონმდებლობა ოქტომბრის რევოლუციის ერთი მონაპოვარია ვინაი, რომელიც შეადგენს სოციალური კანონმდებლობის ერთ ნაწილს და კერძო მფლობელების ინტერესებისათვის ჩვენ მას ვერ დავამხანაგებთ.

რად ვერინდა ისები ბინები, თუ მის დაქირავებას ვერ შესძლებს შრომობის მოსახლეობა? იბამდის თბილისის საბინაო კრიზისი არ არსებობდა, მაგრამ შუამოსამსახურეთათვის ის მინც ხელმძღვანელებელი იყო.

ამგვარად დღევანდელი ადგილური ხაზი საბინაო მშენებლობაში, რომელიც უმთავრესად ვერცნობა კომუნალურ და საბინაო-კომპარატურა ამხანაგებებს უკვლევად უნდა დარჩეს, ხოლო უნდა მივიღოთ ყოველგვარი ზომები მისი კიდევ უფრო გაძლიერებისათვის. უპრობადილ უნდა იქნას ის აზრი, რომ ბინები მოსახლეს წყარო იქნეს გადაქცეული. უნდა დაგმავრდეთ ისეთი საბინაო ტრაქიფით, რომლითაც შესაძლებელი იქნება ბინის შესადგინად მოულა-პატრონობა.

საბინაო-კომპარატურა ამხანაგებებში ჩათრეული უნდა იქნას მჭერ წყევრა ორციხე და აგრეთვე კარგი იქნება, თუ ზოგაერთი დიდი წარმოებები, რომლებიც საბინაო მოგებას იშედიან, იზრუნებენ თავიანთი მუშენებისთვის ბინების აგებაში.

შხლოდ ამ გზით არის შესაძლებელი საბინაო კრიზისის დაძლევა და არა კერძო მშენებლებზე დაყრდნობით, რომელითა ურთქალაქმა გამსკვლეობია იმ აზრით, რომ როგორმე ძირი გამოუთხარონ სასკოთა ხელისუფლების არსებობას და ოქტომბრის რევოლუციით მონაპოვარს.

ს. ცლიაძე.

რ ე ნ ე ს მ ო მ ვ ი ს მ ი ნ ე მ ი

საქართველოს ს. დ. პარტამ 1921 წ. 10 აპრილის ყრილობაზე მიიღო საბჭოთა ხელისუფლებისაგან თანამშრომლობის საშუალებად ის დადგინებდა დარჩა ხნად მოსაზრებლისა უდაბნოსა შინა და სინამდვილეში არ გავრცობულა. ამ გარემოებამ მტყად დიდი ზიანი მიყენა ქართველ ხალხს. კომპარატურასთან უფრო ახლო ვიქმებით თუ ვიტყვით, რომ პარტიის ამ დადგინებებს უფრო დეკლარატული ხასიათი ჰქონდა, რომ იგი არ იყო, და არც შეიძლება დულწროდელი ყოფილიყო. რა დასაჯარებალია, რომ გუშინდელი მოსახლევი პარტია ასე ხელის მოსმით შეირგებოდა თავის მოსიხსლელ მტერს და მისი კანონით მუშობდა დაეწყო. პარტია დაადგა შეურიგებლობის გზას და მიტოვ იყო, რომ მის წევრებში ადგილად პოპულარდა ნიადავს პარტიულ ემიგრაციის ხელმძღვანელების ავანტიურისტული დირექტივები.

და მაილაეც 10 აპრილის დადგინებებს ეს ერთობ ნაქარებია და თუ გნებავთ პარტიის ზედა დეფენის მიერ ნაკარანბეი ეპტე იყო და არა შეგნებელი. განცდილი და სინამდვილის მიერ ნაკარანბეი. ხალხს, პარტიულ მასებს, რომელითაც მიიღო წლები განმავლობაში აქონდენ კომუნისტებსა და მათ ხელისუფლებას, როგორც გოჯოხეთის მოცილებლას და გოჯოხეთური რეჟიმის ამ შეგლი ერთის „კომანდით“ სრულიად წინააღმდეგ დაეჯერებია და მტერს შეირგებოდა.

მაგრამ საქართველოს სინამდვილემ მალე შესძლო ის, რაც 10 აპრილის ფორმალურმა „დადგინებამ“ ვერ შესძლო. ამ სინამდვილემ დაგვანახა, რომ კომუნისტუ-

რი ხელისუფლება არ ყოფილა ისეთი, როგორც ამას რამიშვილები გვასწავლიდენ. აღმოჩნდა, რომ ახალი ხელისუფლება იცავს ხალხს, ქართველი მშრომელი ხალხის ინტერესებს, რომ საბჭოთა საქართველო არ არის იმპერიალისტების საჯიჯჯნი საქართველო, რომ ის ახლა უფრო თავისუფელი და პოლიტიკურად დამოუკიდებელია, ვიდრე მენშევიკების ბატონობის დროს იყო, რომ საბჭოთა ხელისუფლება თავისი ხელით სტყდას საქართველოს და ქართველი ხალხის დამოუკიდებლობის ფოლადის სამიჯრელებს სახელმწიფოებრივი უმავალით აღმშენებლობის სახით.

აი, რომ მოახდინა ხალხის გადატეხა, აი, რომ შეარჩია იგი ახალ ხელისუფლებას.

და სწორედ ამიტომ, საქართველოს მშრომელმა ხალხმა სრულიად უმნიშვნელი ნაწილის გამოკლებით უკვე ზუადუნრივად იცნო და აღიარა და სრულიად გულწრფელად მიიღო საბჭოთა ხელისუფლება. მან სრული შეგნებით, სრულიად გულწრფელად მიიღო საბჭოთა დიდი კავშირი. ის დღეს კიდევ ამყობს მითი, რომ მისი პატარა რესპუბლიკა ამ კავშირის სრულუფლებიან წევრია.

ქართველი მოსახლეობა, მისი შრომობი ნაწილი დღეს ნოლი თვისი ძაღლითი კომუნისტური ხელისუფლებესთან ერთად აშენს მის თავის საკუთარ სახელმწიფო, ამგარებს და ამყარებს მას ისეთ ნილაჯზე, რომლისაც ვერ დასძლევს იმპერიალისტური ყარაღების თოჯ-ზარბაზნები. და აი, ამ დროს კორდინია-რამიშვილები სცილობენ მშრომელ ხალხში არეც-არევის შეტანას, ისინი ცდი-

ლობენ ჩვენი ცხოვრების ძლიერ დაწმენილი წყალის ხე-
ლობად ამღვრება, ისინი ქართველ ხალხს უმზადებენ
უსაზღვრეს ავანტიურას.

და მეტი საზაგიროდ რა სიკეთე შეუძლიან მოგვი-
ტანონ მათ? ისინი გრძობს პაბის და კენტიზების ფისი-
კოპიონი სხელით ვეანუეშებენ. იმპერიალისტური იმპე-
რიატივების წყალბას აფეკთქმადენ, ე.ი. ვეიმზხადენ
მსოფლიოს, როგორც დაწმენილბა მიანიჭეს უბედურ
სომხს ხალხს.

ეს პრობრა სულენი ვაქრობენ ქართველი მშრომე-
ლი ხალხის სახელით, ვაქრობენ ჩვენი, ჩვენი მძებით,

კმარა დუმილი

ჯერ კიდევ არ მომუშებია ქართველ ხალხს ის ქრი-
ლობა, რომელიც მას ქართველ ემიგრაციის ლიდერებმა
ავგისტოს ავანტიურით მიიყენეს, ჯერ კიდევ არ მომუშენ-
დილა ავგისტოს ავანტიურისაგან დაცუქებული ქართვე-
ლი მშრომელი ხალხის ცრემლებს ატმოსფერო და ისევ
იბრუნდება საქართველოს (კი. ისევ ამოტყველებენ ქა-
მბრძინი და გარეყრბია ავანტიურისტი, კლამპილების
სახით. ამ საქართველოს უღირსი შეივების კვამლ მონენ-
დადი უდნამაშულო ხალხის ავანტიურაში ჩაირევა და ს-
ქარა, ლომი სისხლის ღვრის დაყენება.

რამა საქმე? რა დავაშვა მშრომელმა ხალხმა ქარ-
თელი ემიგრაციის ხელმძღვანელებს? ვისთვის არის სარ-
მტერესო უხალხოთი მიწა? რაღომ უნდა ვხადეს საქარ-
თელის ხალხს ყორანია-რამიშვილების პორტრეტების
მსხვერპლი?..

პასუხი აშკარაა:—ემიგრაციის ტყელი უბრალოა
სახლოარ-გარეთ მოვლილი წლების განმავლობაში არა-
ვინ შეინახავს. უსაქმით მოხეტიალემა, რამდე აქტიუ-
და უნდა გამოიჩინონ საბჭოთა ხელისუფლების წინააღ-
მდე, რომ ჩემიერდენ-ბრანბებმა ნსურულბო ვადმოუ-
ყარონ.

და ემიგრაციის ბელადებმაც მიაფურთხეს თავის წა-
სვლს, დამქეს და ლფემ ამოსევა წითელი დრომა და
მის ნაცვლად პაპების და საზღვლელებს მიერ მოძღ-
ნილი ოქროს ქაივლი დრომა ააფორილეს.

თუ ეს ასე არ არის, მაშ რას ნინავეს ყორანია-რა-
მიშვილის ბისტოლე?

სიჩუმე დანაშაულობა

მეტად მძიმე და რთულ გარემოცულობაში იძყოფება
ამჟამად საბჭოთა კავშირი. დასავლეთი მერყეობილი სა-
ხელმწიფოები ინგლისის შეთავაზებით მოქლიანის ფრონ-
ტიტი რაზმებთან მის წინააღმდეგ.

რისთვის? რა დანაშაულობა მოუძღვის საბჭოთა კავ-
შირს?

საბჭოთა კავშირი ზღაპრული ბუნებით იზრდება და
ვითარდება; ყველა ფრონტზე იგი მტკიცდება და ძლიერ-
დება. აიბარ გამართლდა კონტრ-რევოლუციის იმედო: სა-
ბჭოთა კავშირი მალე თავის თავად დილუტებოა.

სინამდვილემ სრულად წინააღმდეგ დანახვე ყვე-
ლას. საბჭოთა კავშირი ვამბობდა და დავაყვალა... და ბუ-
რჟუაზიული მსოფლიოს წინაშე მივლის თავისი საწინე-
ლებით წამოჭრა კომუნისმის საფრთხე, რაც ბუნებრივად
არ გამართლდა, ის ხმალი უნდა გადაქარას—გადასწყვი-
ტეს იმპერიალისტურმა სახელმწიფოებმა და საქმეს შეუღ-
მეს.

პროკოკაცია ჩინეთში და ლონდონში, მკვლელობა პო-
ლინეთში, თეთრების „მოლაყვარება“ თეთი საბჭოთა კავ-
შირში მძიმედბან მცხოვრებლებზე თავდასხმისა და ფაბ-
რიაკ-ქარბნების აფეთქების სახით.

ყველა ეს დასაწყისთა მოსალოდნელი ჯერ კიდევ არ
ნახულა და არ გავიხილი ომინანობისა.

რა მოვლის ჩვენს პატარა ქვეყნის თუ ასეთი გართ-
ლება მზად?

ჩვენი შეილება... და იცით რატომ? მხოლოდ იმიტომ,
რომ თავის დაქარველი პორტრეტები დაიბრუნონ. დღეს
ეს ყველასათვის აშკარაა.

ნუ თუ ამის შემდეგ უფლება არა გქვავს ამ ვაება-
ტონებს მოვასხნოთ: მოგვჩვენებ, მოგვასვენებ, ნუ
ვახადეთ ქართველი ხალხი თქვენი პირადი ინტერესების
მსხვერპლად. ქართველ ხალხს არ გამოადება ყორანისა
„არც აქვთ, არც იქვით“—ის პოლიტიკა. საქართველოს
სტირდება მოკავშირე, ასეთი კი მხოლოდ და მხოლოდ
საბჭოთა კავშირია.

3. კავებარაშვილი.

რას უქადიან ისინი ქართველ ხალხს, თუ არ დიდუ-
პავს, ეკონომიკურად მოსაზობას, კულტურულად დაქვე-
თებას და ფისიკურად ვანადგურებას?

ნუთუ ეს ვახებულელი და კომუნისტების შურიით
გონება დეკარტულ ადამიანები არ გრწმუნებ, რომ
მათი რეცეპტი შეუძლიათ ისარგებლონ საქართველოს
ყველა მტრებმა, მაგდირონ მათი რეცეპტებით საბჭოთა
ხელისუფლების მალარატობა სიგინი და მით ავანტიურზე
უფრო დიდი უბედურება დაატანეს ქართველ ხალხს?

საქირია, რომ ყველამ, ვისაც უყვარს თავისი ქო-
ბი, თავისი მიწა-წყალი, ხმა აღმოძლოს ამ გარეყრბებს
წინააღმდეგ.

ყველა მოქალაქე ვალდებულია დაინებოს თავი კუ-
კუ-მალბობას, უკუ ავღოს თავის მოკატრება:—არაკ-
თარ პოლიტიკაში არ ვერცხობ და ხმა ძილვა დავგოს
პორანია-რამიშვილის ავანტიურა.

ჩვენი გულის თქმა აშკარა უნდა იყოს. ვისაც აინტე-
რესებს მშრომელი ხალხის ეთილდობა, აღმწინებ-
ლობათი მუშაობა, მისი კულტურულად წინ წაწევა, ის
შხარში უნდა ამოუდგეს საბჭოთა ხელისუფლებას, დიფ-
მაროს მას.

ჩვენ ყველას მოუწყობდებ აიბადილონ მას ყველი-
ვე აინტიურა ს წინ არდგეს და საბჭოთა ხელისუფლება-
სთან ერთად ხელ-ხელ ჩაიხდებელი შეუღონენ აღმწ-
ნებლობით მუშაობას.

ვახლ ქადიეშვილი.

არ შეიძლება ამ კოთხემ არ დაიფიქროს ყველა შე-
ნებელი ქართველი.

წარსული გაცვეთილობიდან დიღობი, რომ თუ ომი და-
იწყო, თუ საბჭოთა კავშირს თავის ვაიხებნან; საქართველ-
საც კარგე დღე არ დაუდგება.

აზარება, აწიოკება, სისხლის, ცრემლები, შმშილი და
სტიტეტლეა—ი, ის საშუალო, რომელიც საქართველოში
მოგვა ვეკრბას იმპერიალისტებისაგან ნუე ყორანისა ზონ-
ჩიბი.

ამის უტყვარი საბუთს იძლევა ყორანია-რამიშვილის
უკანასკნელი საღიერქტივა წერილობა, რომლებიც უო-
ჩეგს ქართველ ხალხს არა მაირკვამებ მეტრად დავგოს
და კომუნისტებთან ერთად საერთო მტრის წინააღმდეგ
ბრძოლას. არამედ შინედი აჯანყების მოწყობას, კომუნის-
ტების ამოწყვეტას და ძალა-უფლების ხელში ჩავსებას.

წადით ტყეში, მოკალით ლობი და მოიტანეთ... მოა-
ხინიეთ აჯანყება, დაბოცეთ კომუნისტები, ჩაიდეთ ხელ-
ში ძალა-უფლება, მერე ჩვენ დავიბნებთ და გავგებტო-
ნებით. ასეთია ამ გარეყრბი ადამიანების სურვილი, ასეთია
მათი პოლიტიკა... ისინი მეორე ბეგად უფრო საწინე-
ავგისტოს-მოსაყვამდ მოუწყობენ ქართველ ხალხს. ჯერ
კიდევ არ გამართლა 1924 წლის ავგისტოს დაინთებენ
სისხლი და ქართველი ემიგრაცია ქართველ ხალხს ახალ
ეანტიურას, ახალ სისხლის ღვრას უმზადებს.

ქართველმა ხალხმა და მისმა მოწინავე მუშებმა და

გლებებმა მწარე გაკეთილოებით შეგნეს, რომ ნიების გზით სიარული მისთვის სახარალო და სახედათაა. ქართული ხალხი იმდენად მომწიფდა და გაიხარდა პოლიტიკურად, რომ ის მათი გზით ავიარდეს, ემიგრაციის ბედადების პროვოკაციას არ აყვება. სრულად პირიქით, ის იარაღის ხელში გაუმჯობესდება სამართა საქართველოს მტრებს, საიდანაც და ვისი ლოცვა-კურთხევითაც არ უნდა მოვიდნენ ისინი.

ქართველმა ხალხმა იცის, რომ მდგომარეობა სახეოთაა.

რა ეწინა? რა ვაკეთოთ?..

ვინც თვალით იცნობდა და ყურით ისმენს, მისთვის ნათელი უნდა იყოს, რომ ამ ნივთიდან თავის დაღწევა შეუძლებელია მხოლოდ ერთი გზით. ეს არის კომუნისტურ პარტიის მიერ გაკეცილი და გაკაცული გზა. სამართა პლატფორმაზე დადგომა, კომპარტიისთან ერთად შემეცირებულად, მივლს თავისი ენერგიით სოციალისტური აღმშენებლობითი საქმის კეთებას, ქირმა და ლხინში ერთად ყოფნა—იქნებოდა უკუბრია საშუალება, რომ თავი დაეღწეოთ მოსალაგნულ უღელტერებს.

აჯანყების, ბუტიანობის და ტყეში სიარულის პოლიტიკა უარყო თვით ცხოვრებამ. არც ერთს, ვინც კი ასეთი პოლიტიკის ატარებდა, არ გაუმხარავია, პირიქით ბევრი წაგო.

საესებით შეიცვალა საქართველოს პოლიტიკური მდგომარეობა მას შემდეგ, რაც ყოფილი მემშვიდების დიდი ნაწილი დადგა სამართა კავშირის პლატფორმაზე, თავი მოიკადა „ახალი გზის“ ირგვლივ და კომპარტიისთან ერთად ეწევა ჩვენი წესების აყვადების საქმეს.

არ უნდა მტკიცება იმას, რომ ესლა გაცილებით უკ-

თეს პირობებში ვიქნებოდით, რომ ეს გარდატეხა მენშევიკურ პარტიში თვითდამეგ მომხდარიყო და სამართა პლატფორმაზე ყველა მენშევიკები უფრო დიერ დამდგარიყვნენ.

ახლა მინც არც ერთი ყოფილი მენშევიკი არ უნდა დარჩეს „ახალი გზის“ გარეშე, ყველამ უნდა შეიტანოს თავისი წვლილი სოციალისტურ მშენებლობაში.

შეკავშირება და შეჯგუფება კომპარტიის ირგვლივ, საერთო ძალით ჩვენი ქვეყნის წარმოების აწევა, მშვიდობიანი შრომის დამუშავება,—იქნება საუკეთესო პასუხი, როგორც ქართული ემიგრაციის ბელადების, ისე შრომელი იმპერიალისტების მიმართ.

ამ საქმეში დიდი როლის თამაშა შეუძლია სახალხო მასწავლებლებს. მისი ხმა ამ შემთხვევაში იქნებოდა ხმა ერისა. სახალხო მასწავლებლები მოვლენთვის და ყოველგან სთავაშეში უდგა ხალხთა ყოჩაღების და უღიდელი წვლილი შექონდა რევოლუციის საქმეში, ის ყოველთვის დიდი ავტორიტეტი და გავლენით სარგებლობდა ხალხის ფართო მასებში.

სახალხო მასწავლებელი ვერ დადგება გულზე ხელ დაკრფილი. მის ვერ გახუმდება, როცა საქმე ხალხის ინტერესებს ეხება. დღეს ხალხს ავანტიურას უზნაბდებენ „მისი ყოფილი ბელადები, დღეს კი მის ბოროტ სულზედა დადამტყულები.“

და ასეთ დროს სიტყვა სახალხო მასწავლებელს გაუთენის!

შენი სიიუმე, თავის თავის პოლიტიკის გარეშე მკაცრ ცხადება ალაბოტ იქნება სამშობლოს წინაშე!

მასწავლებელი ა. კურაძე.

პროპოკაციის აზტორეზი

ჟორდანია-რაიმიშვილის უკანასკნელი სადირექტოო წერილები სამართლიან აღმთვითებას იწვევს ქართველ ხალხში.

ავგისტოს ავანტიურის შემდეგ, რითც უმაგალითოდ დანაშაული ჩაიდინეს ემიგრაციის ხელმძღვანელებმა ხალხის წინაშე, რომელიც ზიზღით და შეეხებნით იგონებს ყველა, აღარ ვფიქრობდით, თუ კიდევ არ აიღებდნენ ხელს ასეთ საქმიანობაზე.

მაგრამ, როგორც ვხედავთ, ეს ვაზირიტებული ხალხს სრულიად არ უწეის ანგარიშს ხალხის განწყობილებას და სურვილს და ცდილობენ კვლავ პროვოკაციის მოწყობას, რომ ამით ხელოვნურად შექმნან არ არსებული ანტაგონიზმი ხელისუფლების წინააღმდეგ.

ასეთი გეგმების განხორციელება ესლა მათ, რა თქმა უნდა, აღარ შეუძლიათ, ესლა აღარ არის 1924 წ. და დროზე მიიღეს კიდევ ქართველი ხალხის პასუხი.

ასეთი დირექტივების განხორციელება კიდევ უფრო რწმუნდება ხალხი მათ უპასუხისმგებლო და ქვეყნის სახარალო საქმიანობაში. ქართველი ხალხი უკვე ანაკურნა მენშევიზმის მიძევ სენისაგან, ახლო გაცენო სამართა ხელ-

სუფლებას და დარწმუნდა კიდევ, რომ ერისა და შრომელი ხალხის საკეთილდღეოთ ვერაინ იზრუნებს და გაკეთებს მათზე ბეჭს.

ჟორდანია-რაიმიშვილი ველარ შესძლებენ პარიზიდან ქართველი ხალხის ფხიზელი გონების აღილუნებას. მშვიდობიანი ცხოვრების აფორიკების, და მტკიცედ დაცავს ხელისუფლების ყოფილგარე ვაზირიტებისაგან, რადგან ამას მოითხოვს ჩვენი ნაციონალური და სოციალური ინტერესები.

საქართველოს მეშვათა კლასი, სახელოვანი თავის რევოლუციონური წარსულით, ვერ ულაბატებს რევოლუციისა და სოციალიზმის საქმეს, ვერ აყვება რაიმიშვილების რეაკციონური ავანტიურას, მათი შეურაცყოფილი მღვთარეულის რუსეთისკენიანობისაგან.

და ერისთვის კიდევ ვურჩევთ მათ, რომ ხელი იილონ ხალხის სახელით ვაჭრობენ, ხელი ხალხის პარიზში პროვოკაციონი გეგმების შედგენაზე და გზავნაზე და მათი გაბოროტებულ სული კი როგორც უხდათ ისე ახუგუნონ და ჰყვებინ ყალბი ილიუზიებით და რეაკციონური პერსპექტივებით.

ვაჩრამ კობახიძე.

ს ხ ხ ა თ ა შ ო რ ი ს

მისუღდავად იმისა, რომ პირადად მე არავითარ ომს არ ველოდები არაფის მხრიდან და, ყველა ეს ნოტაციები დიდ ბოტანეთისა მიმანადა უბრალო შორეო „იქნება“ საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ. მინც საჭიროდ მიმანადა მოკლედ შევიბო ორიენტაციის საკითხის, რაც როგორც ამას დაუბნის წერილებიდან გეტობილობთ, მორიგ საკითხად აღიქვამება სახლვარ-გარეთუად მიუბრუნს.

ყარბის რამ არ ვერწმუნებოდა: მართალია უნდა ვთქვა, ვერ დავიჯერებდი, რომ რომელიმე პიუჟში მყოფმა აღმინადა საქართველოს მოაწოდის ბრძოლის ის მეთოდები, რომლებიც დამბობილი იყო ამ „ბრუნული მეთო-

დების“ ავტორებდგანვე კიდევ 13 წლის წინად, როდესაც გუმწიდრი ნაციონალისტური ემიგრაცია მიხ. წერეთელია და სხვების სახით უჩრედა ქართველ ხალხს: თავისუფლების მოპოების ყველაზე უფრო ხელსაყრელი პროპაგანდის არის ესლა—ამ დიდ ომის დროს, გადაღუბებით რუსეთის და მხარი დაუქობით ოსმალეთსა.

ასეთი მოაწოდებები უხდად მომადოდა სწორედ გური-აში და მასში თუ არა ს-დ. აპრტია, ვინ იცის რამდენი საცალალო შედგება მოაყვებოდა ამ მოწოდებებს. მასისავ, „მოაულო ციმბირში ვკითხულობდი ამ „ბოღვას“ და

გრწმუნდებოდა ქართველი ნაციონალისტების გონებრივ სიკოტრებაში.

ეს გონებრივი სიკოტრე, როგორც სწამს, გადასდებოდა ქართველ ემიგრაციის ლიდერებსაც და ისინი ქართველ ხალხს მოწოდებდნენ: „არაბა, ეგოა გაცეთ მოხერხებული დრო, ინგლისი და საერთაშორისო მშრომელთა სტრეკა კავ შირის წინააღმდეგ ირახვებანი. მივხებო კოლუნისტების მტრებს, მახვილი ჩაეკო ზურგში შესს საკუთარ ხელისუფლებას და გახედიწინებო“.

არ არის ეს? ხალხის ღალატე, თუ სისულელე?

ეფეჩობი, რომ ამ საქმეზე გვექვს როგორც ერთიანი, ისე მებრუნთანი.

რომელი ქვეყნი მყოფი ადამიანი გტყვის ამას ქართულ ხალხს?... დაუკერებელია ეს, მაგრამ სამწუხაროდ, დღეს ეს ფაქტია და რაც არ უნდა ავიგვიფიოთ თვალში, სიპროლოფ მაინც სიმაბრუნოდ დარჩება.

განა უშეგებელი პროვოკაცია არ არის ეს?!

განა შეიძლება, რა გინდა მოახსენებდნენ არ იყოს, გავამართლოთ ასეთი მოწოდება? ქვეშარტად გონება დაჰკავა

რგვითი ორივე ნივთს და ასეთ ხალხთან ლაპარაკიც ხომ ზედმეტია...

საქართველოს მშრომელმა ხალხმა კარგად იცემა ასეთი მოწოდებების შედეგები: ის ახლა კარგად იცნობს იმ ხელისუფლებასაც, რომლის წინააღმდეგ საბრძოლველად მოუწოდებდნენ მას კოდანია-რამიშვილი და გულახდილად ეტყვის მათ:

— „თავი დავგანებეთ, წყალს ნუ გვიმორღვ და თქვენი თავიუყვარებოთ საკიების ნუ სწირავთ მშრომელთა მასის ინტერესებს“.

საინტერესოა აგრეთვე ის გარემოება, რომ ნ. რამიშვილი საქართველოს ახალ ბატონ-პატრონს ოსმალეთში ეტყობო... ნეტგვი სრულ ჭკაუხე იყო რამიშვილი მაშინ, როდესაც ამას სწერდა?

ნათქვამია: „ყრუყუმს რა მოკლეს და მისი ენაო“.— ისე მოუვლდა ნოე რამიშვილსაც. თუ ვინმეს დღემდე ვიცილება სჯეროდა მის რამე, მან რეცეპტის საქართველოზე ოსმალეთის პროტექტორატის შედგენა, ჩვენში ისეთი კაცი არ მიიხატება, რომ ნოე რამიშვილს რამე დაუკეროს.

გუსტ ჰევერაძე.

ქართველ ინტელიგენციის კრება

5 აგვისტოს, ხილოვანთა სასახლეში შესდგება ნ. ნიკოლაძის ინიციატივით მოწვეული დამსახურებულ ქართველ საზოგადო მოღვაწე — ინტელგენცთა კრება, რომელსაც დაესწრო 60 კ. მებრუნებული სოციალურ მოღვაწეები.

პრეზიდენტის (ნ. ნიკოლაძე, ნ. ელიაძე, ივ. ლორთქიფანიძე, ალ. მდივანი, შ. საყვარელიძე და ლ. ჯაფარიძე) არჩევს შემდეგ, ნ. ნიკოლაძე მიმართა კრებას, წერლობითი განცხადებით, სადაც ამაღილხს უყუთებს რა საშუაო ხელისუფლების მიწვევებს, და გროუნული თვალახარისებით. წარმოებულ დისკუსიებში და დადებით შემთხვევა და ქართველი ინტელგენცის მონაწილეობას ამ საქმიანობაში, მოუწოდებს მათ და გამოითქვამს სტრეკოს და რწმენას, რომ მომავლისათვის კიდევ უფრო გაიზარდებდა დახლოვებდა თანამშრომლობა ხელისუფლებასთან, რომელიც ასე მონდობილია ქვეყნის ეკონომიური აღორძინებისა და მშვიდობიანობის დაცვის საქმეში.

ნ. ნიკოლაძის განცხადების შემდეგ, საერთაშორისო მდგომარეობაზე და ქართული ემიგრაციის პერსპექტივებზე და მონაწილეობაზე საბჭოთა ქვეყნების კავშირის წინააღმდეგ მიმართულ რეაქციონური მთავრობის აგრესულ კომინატივში, ინფორმაციულ მოხსენებას აკეთებს ამხ. ლ. ლობჯინძე.

მოხსენების შემდეგ ილაპარაკეს ივ. ლორთქიფანიძემ, ოსიკო მაკავაიანამ და დ. თოფჩიძემ, რომლებიც ესაღმებოდნენ უხუცესი საზოგადო მოღვაწის ნ. ნიკოლაძის ინიციატივას ამ საქმეში, თხიარებდნენ მის სწორ შეფასებას და სურვილს თანამშრომლობის კიდევ უფრო გაფართოებაში და აცხადებდნენ, რომ უკვე გაფხეტულია და ამოწურულია 1924 წ. არსებული გაცემარობანი ინტელიგენციისა და ხელისუფლების შორის, რომ საბჭოთა კავშირში ყოფნა საუკეთესო გარანტიაა და შესაძლებელია ქართველი ერის ერთგული აღორძინების და განვითარებისათვის. ქართველი ემიგრაციის უახრო შემთხვევა უკვე აღარ იქნება არავითარი წინადაგი ხელისუფლებასთან კვლავ რამე გაუგებრობის შექმნა და მით, საბჭოთა კავშირის რეგულაციონური ორბიტაში მოქცეული ქართველი ხალხი, სრულად მომხატვებული და შეგებოლი ხდება ქვეყნის დაცვას რეაქციის შემოტებისა და ყოველგვარი საფრთხისაგან, რადგან მის გარკვეულ პერსპექტივა აქვს ანებებელი სოციალისტური რევილუციოზაზე საბჭოთა ქვეყნების ყველა ხალხებთან ერთად. დასრულ. ამხ. ლ. ლობჯინძის საზოგადო სიტყვის შემდეგ მიღებულ იქნა რეზოლუციო:

*) რეზოლუციის მოგვათავებთ შემდეგ ნომერში. რედ.

ხალხის ჯანმრთელობის სახეიმი საქართველოში

ჩვენში განსაკუთრებული ყურადღება აქვს მიქცეული ხალხის ჯანმრთელობის საქმეს და ეს ასეც უნდა იყოს, რადგანც ცნობილია, რომ მხოლოდ ფიზიკურად ჯანმრთელი მოქალაქე შეუძლია ახალი ქვეყნის ღირსეული მოქალაქე იყოს.

რომ უფრო ნათლად წარმოვიდგინოთ ამ დარგში ხელისუფლების მიერ ჩატარებული საქმიანობა, არ იქნება ინტერესს მოკლებული თვალი გადავალთ ორა, თეიმპრობელობისა და „მწმეკების“ მშობნებლობის დროს ამ დარგში ნაშრომებდას. თეიმპრობელობის დროს ამ საქმეს ხელმძღვანელობდა ჩვენში და საერთაშორისო მშრომელთა კავშირში ეგრედ წოდებული „სამკურნალო მშრომელთა ნაწილი“, რომელსაც არ აინტერესებდა მისასახლეობის გაჯანსაღება და უმთავრესი შემთხვევაში ამ მიმართებით საქმიანობდნენ მოხელეები, მაგრამ ცენტრალური რუსეთში მაშინ არსებული ვარბუნი, მოუხდევით მათი უილაჯობისა, მიინც ახერხებდნენ ამ დარგში არა

დაცას“ ვაქეთებს, ჩვენში კი, „განაპირა“ საქართველოში, ერთნაირ აღტრძალულ ხილით იყო აღიარებული, ამისათვის ჯანმრთელობის საქმეს პატრონი არ განაჩნდა, სწორეთ ამით აისწინება ის გარემოება, რომ მაშინდელი ოფიციალური წყაროების მიხედვით ტფილისის 1915 წლის 3.649.651 მ. ბიულეტრიდან სამკურნალო, სამედიცინო და სანიტარულ ნაწილზე დახარჯულია მხოლოდ 444.418 მ. გ. ი. მთელი ბიულეტრის 12-18 პროცენტით.

არსებითად არც მენაშრომელთა ბატონობის დროს შეცვლილა მდგომარეობა. მიუხედავად დიდი მოთხოვნისა, მაშინაც არავფერი სავრწმობი არ ვაქეთებულა ამ დარგში. ცარხობის მიერ აღებული გეხით და იმავე ინერციით სწარმოებდა საქმეში—სასანტარო საქმის გამძლეობა და მშრომელი მასის ჯანმრთელობის დაცვის საქმე.

ნათქვამის დასადასტურებლად საქართველო იქნება ავილით მაშინდელი მთავრობისათვის უცანასცნელი რა ბატონობის უფრო ხელსაყრელი წელი—1920.

ამ დროს ტფილისში არსებობდა მხოლოდ 3 საავადმყოფო, 6 ამბულატორია—გატარდა 33.283 ავადმყოფი. სადენდინფექციო კამერა 1, სასწრაფო დახმებები—1, და ერთი სამშობიარო თავმჯდომარე ი. ი. იყრა და ეს მშენებელთა არსებობდა ჯანმრთელობის საქმისათვის. როგორ შეეცალა მდგომარეობა ამ შრომის საქმათა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ? ამ უკუთხის ავალაზიარო კითხვით და ვაჭრებში.

წარსულ წელს ტფილისის ომსაკომის ხარჯთ-აღრიცხვა გამოიხატა **12.375.664 მან.-ში**; აქედან მოსახლეობის გაჯანსაღების საქმეს მოხარდა 1.475.723 მან., ხოლო 1927 წლ. განმავლობაში დახვეწულია ფინანსითურთ ჯანმრთელობის დარგში დახარჯვათ დადილებულია **3.227.757 მან. 68 კპ.**

ისი, როგორც მთელ საქართველოში, აგრეთვე ტფილისის სამხრეთ პირველი დიდიდან გადისიროლო ლიხუჯი მშრომელთა ჯანმრთელობის დაცვა არის სახელმწიფოსა და თვით მშრომელთა საქმე. პირველადი ჩვენ გენდათ მუშაობას, რომელიც მიმართულია სახეობებელ მინერალს და შრომის პირობების გაუმჯობესებისაკენ და საქმიანო სასანიტარო დარგში სადგენელი ყურება ახალ სიტყვას—საბჭოთა მთლიან მედიცინას, სოციალურ სწეულებებთან—მალარიის, ტუბერკულოზის, ვენერიულ სნეულებათა და სხვა წინააღმდეგ ბრძოლის ეძლევა უპირველესი მნიშვნელობა.

დაცვა დროშისა და ბავშვის, ზრუნვა მოზარდ თაობის ჯანმრთელობის დაცვისათვის, სანიტარულ განათლების ფართო მასაში შეტანა, სნეულებათა გამოფრთხილებელი ზომების წინასწარ მიღება და დახვეწულ მუშა-მოსახლასურთა ჯანმრთელობის მხრივ, უზრუნველყოფა—ი ტფილისის საბჭოს საზრუნველად.

თანდათან, მაგრამ ჩქარა ნაბიჯით ტფილისისა და მისი მახრის მოსახლეობა უზრუნველყოფილი იქნა სამკურნალო საბჭოების ყოველმხრივი დახმარებით: სტაციონარული, ამბულატორიული, ბინანჯ, სანიტარული, წამლეულ-ობითი, საკურნალო და სხვა მხრივი დახმარებით.

ამ მთავარი ამოცანის სისრულეში მოყვანის მიზნით დაფართოებულ იქნა სათანადო საექიმო სასანიტარო დაწესებულებანი:

ამჟამათ ჯანმრთელობის დარგს ემსახურება 231 დაწესებულება, ხოლო მარტო საექიმო სასანიტარო ხსიანის დაწესებულებანიც საავადმყოფოები, ამბულატორიები, ბავშვთა თავმჯდომარეები, დიდთა სახლები, დისპანსერები, სანატორიუმები და სხვ. უფროსი 141 ორგანიზაციას. აი რამდენად გაიზარდა ციფრები.

გასულ სანავარში წელს არსებობდა 38 ამბულატორია, ბინანჯ საექიმო დახმარების ამბულატორი მიქედლებდა 23 უწყვეტი.

სტაციონარო რიცხვი აგრეთვე გატარებულ სნეულობა იმ დაწესებულებებში, რომელიც პირველთა საბჭოთა ხელისუფლების დროს დაარსებულ იქნა ტფილისში (ქალაქიანთა დისპანსერები, ვენერიოლოგიური, ფიზიკურ მედიცინითა მკურნალობის ინსტიტუტი, ტუბისის და გოგორდის წყლის სამკურნალო, კბილის საექიმო პოლიკლინიკა და სხვ.).

მარტო დახვეწულიათვის მუშაობდა 27 ამბულატორია, სადაც ავადმყოფთა საერთო მომარბის რიცხვა უფროსი 1.047.488 სნეულს, მათ შორის 580.609 იყო დაღეჯილი, ხოლო 466, 879 მათი ოჯახის წევრნი, სტაციონარული დახმარება მიიღო 1.358, რომელთაც გაატარეს 32.672 საწყოლი დღე, ხოლო მშვილდარე ავადმყოფთა საერთო ანგარიშის ყველა სტაციონარობის ექიმების მიერ უფროსი 224.304. დახვეწულიათვის ავთიკებში გამოადიებული სნეულობითი ოთხი წლის განმავლობაში 645.941 რეცეტი. დახვეწულითა ტუბერკულოზი ბავშვის კონსულტაციებში მომართვის საერთო რიცხვი უფროსი 40.356, ორსულთა კონსულტაციებში 1.141; ბავშვთა ბავშვში მოზარდათა რიცხვი უფროსი 16.721.

კბილის საექიმო პოლიკლინიკაში გატარებულა

23.910 ავადმყოფი, ხოლო ქალაქიანთა დასანსერში 1.796. მახრის ვულკანის დასანსერებლად არსებულ საექიმო სასანიტარო დაწესებულებათა მუშაობის სურათი შედგება:

საავადმყოფოებში წოლიდა 930 ავადმყოფი, რომელთაც დაუყვინდა 8.064 დღე; თუ მივიღებთ მიწვევლობაში, რომ მახარში არის 30.628 კომლი და 150.550 სტოლა-სექიში დახმარება სანავარში წლის განმავლობაში მიიღეს დახვეწულების საყოველთაო რიცხვებთან 2.008 ოჯახიდან დახლოებები 6.000 სტოლს, უფარბეს მცხოვრებათაგან უსარგებელია 4.572 კომლს, 3.062 კომლის მაგიერ, ე. ი. უსარგებელია 15 პირიც, 10 პირიც. მაგიერ, შეძლებულთა რიცხვს უსარგებელია 26.056 კომლის ანუ 128.280 სტოლს; სხენებულ კატეგორიის სნეულობა გარდა მახრის საავადმყოფოებში სტაციონარული დახმარება მიუღია აგრეთვე სამხედრო პირებსაც. დახვეწილები წოლიდან 1.687 დღე, ხოლო უფარბისნი 2.815 დღე.

მახრის საექიმო პუნქტებში გატარებულა პირველით მოსულნი 72.550 სნეული, ხოლო განმეორებითი—59.868 აქედან მამაკაციები იყო 36.019, ხოლო 36.541 ქალი; ამბულატორიული წამლობით უსარგებელია მოსხლეობის 48 პირიც, რომელთაც პუნქტებისათვის მიუმართა 59. 868 ჯერ განმეორებითი.

ბინანჯ მშობლიურთა დახმარება მიუღია 6.683 სნეულს.

მახრის საექიმო კაბინეტებში კბილით სნეულით მიუღარათ 11.049 ჯერ, ხოლო თვლით სნეულით 2.685 ჯერ.

ნაოქამის გარდა მანვლისში არსებობდა საბავშვო სანატორიები, რომლებიც სარგებლობდა დღეშის და აღმუღლის საბავშვო ახალ შენების სუსტი ბავშვები, რომელ ადგილასაც ჯანმრთელობის განყოფილებას მიწყობილი ჰქონდა ამბულატორიები.

წამლეულობით დახმარება მახარში დახვეწილები მიუღია 15.112 მან. 68 კპ. ღრეულების, ხოლო უფარბეს 19.835 მან. 03 კპ-ს.

სხენებულ წლის განმავლობაში სანიტარულ პირველიაქიური დარგში სან-ექიმების მიერ დათავალერებულია ეზობი 27.253 ჯერ; ბინანჯ 3.280; ხეგები და ბუნებრივი 25.084, სადასხვა სავარგებში 11.711; პირუტყვთა შენობები 3.214; ხოლო ქორხები, ფხარეები და სხვ. 1.690.

სანიტარულ ტენიკურ კომისიების მიერ გადამკრია 11.899 სან-საითები; კანალიზაციის, ბინების, ბაღების და სხვათა შესახებ.

სანიტარულ ზედამხედველობის მიერ მოსპობილია უფარბის სურსათ-სანოვავე 1.104 ფთი და სან-პირე-ნურ ინსტიტუტის მიერ გაკეთებულა 11.101 ალვერა.

სადენდინფექციო ბაზის მიერ გაკეთებულია 774 ბინის დეზინფექცია, ხოლო ძველი ტანისათვისა 545.534.

სანიტარულ განათლების დარგში ქალაქში და მახარში მოწყობილია მთელი რიგი სან-გამოფენებისა; სწრაფობებს სხვადასხვა ადგილას რეკტივა-საბჭოთა კითხვა, რითისთვის გამოყოფილია სათანადო ლეკტორები, რომელთა თემა შეეხება სოციალურ სნეულებებთან, ეპიდემიასთან და ვადამდებ სნეულებებთან ბრძოლის უმთავრესათ; აქვე საფუძველი ჩაეყარა სან-განათლების ბიბლიოთეკას; დღეშის დახვეწილ უფროს საბრძოლველო პლაკატები და სხვადასხვა მინარისის პოპულიარული უფროსი მარშობები საერთო რაოდენობის რიცხვით 12-ზე; მსვე დარგი სკემის სურ. ციფრულ უფროს დასურჯე“-ს.

ჩამოთვლილი საქმიანობით არ მიიჭურება ტფილისის საბჭოების მიერ ჯანმრთელობის დაცვის საქმეში გაწეული დეწევა.

თუ თვალს გადავავლებთ ექვსი წლის ნამოქმედარს და გავითვალისწინებთ მიღწეულ შედეგებს უნდა აღიარებულ იქნას ის გატარება, რომ ჯანმრთელობის დაც-

ვის საქმეში, ამისთვის საჭირო საშუალებების გაფართოებაში, მთლიან მდღივინის პრინციპის ვანმტყუცებაში, თვით მისხალისების თავის მკურნალობაში დაინტერესებით და დაეკმა სასანიტარო მუშაობის ხარისხიდან გამომდინარე ხაზგასმითა ხელისუფლებამ ერთხელ კიდევ დაადასტურა ის

უდავო დებულება, რომ მუშათა და გლეხთა სახელმწიფოს, მშროლოდ და მშროლოდ მის შეუძლია უზრუნველყვის მოსახლეობა ეკონომიურათ, კულტურულათ და პოლიტიკურათ.

მედიკი

ომი და სოციალ-დემოკრატია

ჩვენ ვეღარაკობთ მსოფლიო ომზე. დღეს, ყველანი მთავრად იმაზე, რომ პირველი და რამე წინადადებათა ცხოვრების მსვლელობა აგრ-ნალია თავისი მონაბაღური ხარისხებიდან, არა მარტო მეტროპოლისის, არამედ საერთაშორისო ფარგალშიაც. ხდება პირიქედით, საზოგადოებრივი და სახელმწიფოებრივი ტრანსნაციონალური არა ისე და იმგვარად, როგორც ეს ხდებოდა მსოფლიო საუკუნოებში, არამედ უფრო თავისებურ ფორმებში. ამჟამად, საერთაშორისო პოლიტიკური კონსტრუქტურა განიცდის უფრო სწრაფი ტემპის დინამიკურად, ვიდრე ეს ამ 20 წლის წინად ხდებოდა. ერთი სიტყვით, როგორც ამოსავლეთის, ისე დასავლეთის ქვეყნებში ჩვენ ვხედავთ პოლიტიკურ ხასიათის კრიზისებს, ქაოსს, — ანარქიას. ზოგიერთ ქვეყნებში კი ნაწილობრივად სტაბილიზაციასაც. რატომ?

მარქსი გვასწავლიდა მოვლენათა შორის მიმუხრობობას. ის ამტკიცებდა, რომ არც ერთი — მოვლენა არ ხდება უმიხრობით. თუ ასეა, სად უნდა ვეითო ქვეყნის ასეთი მდგომარეობის მიზეზი? პასუხი მხოლოდ ერთია: მას უნდა ეფუძნებოდ, როგორც თვით კაპიტალისტური საზოგადოების შინა-სუნებაში, ისე იქნება გამოძინებრი მსოფლიო ომში. ცნობილია, რომ 1914—18 წლების ევროპის ომმა, რომლის გადაჭრაში მონაწილეობდა მთელმა მსოფლიომ და რომელსაც გადაუმტყუებლად შეიძლება მთა ფლირა ომი უწოდოთ, არამეტიად მოშალა და დაანგრია მთელი ქვეყნის ეკონომიური და პოლიტიკური წონასწორობა.

მან გასტყვა კაპიტალისტური მეუღნების მექანიკა და თავის შედეგში, როგორც ესთქვით ამოსავლეთ-დასავლეთის პოლიტიკურ ეკონომიურ ცხოვრების ქაოსი და ანარქია ვამყვია.

მან, თავისი არსებით, კარი გაუღო ისტორიის ასალ ცხოვრებას.

ამრიგათ, ის ცეცხლი, რომელიც დაითო ევროპაში კაპიტალისტურ-(სახელმწიფოებრივ) წყობილების შინა-გან წინააღმდეგობამ 1914 წლის დასაწყისში, ღირსშესანიშნავია არა მარტო იმ მიზეზებით, რომლებმაც ის გამოიწვია, — არამედ იმ შედეგებითაც, რომლებიც გვიანდობდა მან.

ეს იმდრო, რომ მან გვიჩვენა კაპიტალისტური სტრუქტურის კრიზისი და სისუსტე, რომელსაც აღარ შეუძლია წარმართოს მსოფლიო ძველ ყადაგებ. მან აშკარად დაგვაჩვენა, რომ ევროპის შვილობიანი ცხოვრება შეუძლებელია მანამ, სანამ მას არ მოსცილება ის ქვერი, რომლის მიხედვით ელარებულდნ ის ძალბები, რომელთა ურთიერთობამ გამოიწვია ის „კაპიტალისტური, რაიმდინამე ათი წლის წინათ შეგვიქცია, სრული უფლებებით ჩაგვიტანა, როგორც ისტორიულად გადავებრებული“-თ. (H. H. H.). სწორად ლენინი: „შემატებენების საყმაწვილო სენ“-ში. (ის. 45 გვ.)

შეძლებდა მკითხველმა არ დაუჯეროს ლენინს, მარქსს, მარქსიზმს, — რომელიც ამავე აზრისაა, — როგორც სოციალისტური აზროვნების შედეგს, მაგრამ ვისაც თვლია ხელ-დასა და უფრო სწავნიან, ვინც ცოტა ოდნავით მაინც ერეკვება საერთაშორისო ხასიათის საკითხებში იგი უნდა დაიწყებულდნ იმაში, რომ მიუხედავად ბურჟუაზიულ ევროპის პაციფისტური მიდრეკილებისა, მაინც შეუძლებელი ხდება მსოფლიოში მტკიცე მშვილობაობის ჩამოგდება.

ვისაც სურს მშვილობიანი ცხოვრება, ვისაც გული შესტკვია ჩვენი ქვეყნის მომავალზე, მას კარგად უნდა ახსოვდეს ის სურათი, რაც გვიანდერძა მსოფლიო ომში,

რომ კარვად გაითავლისწინის ის შედეგები, რაც შეიძლება მოახვედს მომავალ ომს.

როგორღი იყო ის სურათი რაც გვიანდერძა მსოფლიო ომში?

— „მან იმხვევრბა რამოდინმე მილიონი ახალ-გზრდა და დასახინირა კიდევ რამოდინმე მილიონი, რომელთა საერთო ჯამი ოც მილიონამდეა. ცოცხლოდ დარჩენილთ მან გამოსწვება ტრინი მელეობიდან. მათა სასურსათო და სამრეწველო მარაგი ამოწურული აღმოჩნდა. მათა წარმოება, იარაღები მოიშალა ან სასქებით გაუქვდა. ერთი სიტყვით, ომმა დასტავა თავის შემდეგ ნანგრეობებით აღსავსე მიდამოები, რომელთა დანახვა უდიდეს შეუძლებელს იწვევს აღმამან“-ო. ასე ავსვივს ომის მსვლელებით, თვით ბურჟუაზიის აპოლოგეტა, მისა სულის ჩამდგმელი ერენსტ შულცე.

ყველა იმ ომებს, რომლებსაც ადგილი ჰქონდა დას. ევროპაში უყანსწვნილი 120 წლის განმავლობაში, ხან-მოკლე კრიზისის შემდეგ მუდამ თან ახლდა, თინაწინაირი ცხოვრების სიმტკიცე, საწარმოო ძალების განვითარება და საერთოდ ეკონომიკის ორენასისა. ამ შმრავ, შორეულ წარსულში, ომი იყო კაპიტალიზმის ასე თუ ისე კომპენსაცია. იგი, მის ასე თუ ისე, ხელს უწყობდა საწარმოო ძალების განვითარებას. იგი შლიდა და არღვევდა იმ ზღუდრემებს, რომლებსაც თვით აშენებდა ინდუსტრიალურ მემწველობის განვითარების პროცესში და ცხავია, მას ფაქტურ ასაბრებს უშლიდა.

წარსულს ამ პრაქტიკით იყო, რომ ხელმძღვანელობდა საერთაშორისო სოციალ-დემოკრატია და ერთ-ერთი საქართველოს, რომლის რაგებშიც ამ სტრუქტურის ავტორი 10—12 წლის განმავლობაში იდგა, და Status pro ante bellum-ის აღდგენას მიითხოვდა. ეს მაგალითი ჰქონდა მას გამოსავალ წერტილად. რუდესაც აღიარებდა: მსოფლიო ომით გამოწვეულ საწარმოო ძალების მოშალას, მუშათა კლასის თვითშენების დაქვითებას, საერთაშორისო სოციალისტების მოღუდნებას მუშათა კლასის და სხვა, მაგრამ მას საჭიროდ მიანდა ჯერ მთლი აღდგენა და უმეტესესად საწარმოო ძალების, ხოლო შემდეგ მიანდა შესაძლებლობა დასევა საკითხი, როგორც მუშათა კლასის მიერ ხელისუფლების ხელში აღდგენის ერთი შმრავი. ისე საერთაშორისო რევოლუციის მეორეი შმრავი.

საერთაშორისო პოლიტიკის და სამხედრო სტრუქტურის საუკეთესო მკითხველ ფირდის ინგვლით, დიდი ხნით ადრე მოვლდა მსოფლიო ომს, ვიდრე იგი სინამდვილეთ იქცეოდა. თავის წიწში, „სოციალისტური გერმანია“-ში, 1890 წ. მან გენილტური სისწრაფი მომხმარა ის შედეგები, რომლებიც ამ ომს უნდა მოჰყოლოდა და აქედან საჭირო დასკვნები გამოიყვანა. ამ წიწში ავტორმა ორი სახელმძღვანელო აზრი დაგვიტოვა: 1) საერთაშორისო ომი, რომელიც მუშათა კლასით იქნება, გამოიწვევს კაპიტალიზმის კრიზისს, რომლის შემდეგ მისი არსებობა წარმოუდგენელი იქნება, და 2) ამ პირობებში პოლიტიკური რეაქტა უნდა აღდეს კუჩის სოციალისტურ რევოლუციისკენ.

ის მომხრე იყო ზავის, რომელიც მოუტანდა მუშათა კლასს სრულ გამარჯობას. — მაგრამ — ამბობდა ის, — თუ ვინცომა ომი დაიწყება, ვადარბით შეიძლება თქვას ერთი: ეს ომი, რომელშიაც მომწველობის მოიღებენ 15—აღ 20 მილიონამდე შეიარაღებული ჯარები და რომლის შედეგათ მოჰყვება მთელი ევროპის გაპარ-

ტახტა ისე, როგორც არასოდეს,—ეს ომი მივიყენის ან დაუყოვნებლივ სოციალიზმის გამარჯვებამდე, ან იმდენად შესცვლის ყოველგვარ პირობებს, და დატოვებს თავის შედეგად ისეთ ხანგრძლივთა გრუვებს, რომ კაპიტალისტური საზოგადოების არსებობა სრულიად წარმოუვაკლებად გიხდება და სოციალისტური რევოლუციის, მართალია 10 და 15 წლით დაშორებული, მთა უფრო დიდ შეპირილი და მთა უფრო სწრაფად ამოძრავებელი მანქანებისაგანაა.

ასეთი იყო შეხედულება მსოფლიო ომზე და მის შედეგებზე მეტწილად სოციალიზმის ამომავლის ურჩილნი ენგელსის, რომელიც თავის დროზე ვერ გამოიყენა საერთაშორისო სოციალ-დემოკრატიაში და იმის მიგვიჩინა, რომ თავისი ტექნიკა წგნით მოეყენა ენგელსის შეხედულებისათვის შეცვალა მხედობა, უარყო ის, და როგორც ვიღაცამ status pro ante bellum-ის აღდგენა მოიხსოვა.

ახლა ვიკითხოთ, გამართლდა თუ არა სოც. დ. პარტიის მოლოდინი მსოფლიო მეურნეობის აღდგენის საკითხში?

ჩვენ ვაზნობთ, რომ არა. არ გამართლდა. მაგრამ დაუშვათ ერთი წუთით, რომ გამართლდა—ეკრაპამ შესძლო ეკონომიკური წესები გამართვა. დაუშვათ რომ ეკრაპამ აღადგინა ომის მიერ დაზარალებული საწარმო ძალები. მაშინ ხომ უნდა დადგარიყო სოციალ-დემოკრატისათვის საკითხი პრაქტიკულად, ხელისუფლების ხელში აღების და საერთაშორისო სოციალისტური რევოლუციის მეორე ინტერნაციონალს უნდა გადაედგა თუ არა ღიადმდე პრაქტიკული ნაბიჯები საერთაშორისო რევოლუციისათვის? უნდა დადგოთ თუ არა მას ღიადმდე ბურჟუაზიასთან კოალიციის დიდია?

დიახ, ყველგვარი ეს უნდა გაეკეთებია, საერთაშორისო სოციალ-დემოკრატის, თუ მას სურსწოდებულ სურდა თავისი ტაქტის ცხოვრებაში გატარება, თუ მას მართლა სწამს რომ ეკრაპამ ომის შედეგად დაზარალებული იარაღი ყველა მორჩილად და მოუშვებელია.

შეასრულა მან რომელიმე დანაპირებთანა? არც ერთი მათგანი.

(დასასრული იქნება)

3. ახლელაბი.

შ ი რ ი ლ ი მ მ გ ო ზ ა რ ი ა ნ

მნა ვიჩა! დიდი ხანია შენგად წერდი არ მიძილია. პირად ნახვა ძალიან შეინტერესებდა მაგრამ ვერ მოვახერხე დრო არ მძივბა თავისუფალი. შენც დიდი ხანია ქალაქში არ ყოფილხარ და აქაორობის ამხევი ძაან გაინტერესებს ალბად. მას შემდეგ, რაც შენ აქ ყავე დიდი ცვლილებები ჩემი გონა. ქალაქს პირდაპირ ვერ იცნობ. ხათია ვინდა ვინაფა კეთილშინებულობის ხელს ბუბაყა ყველაფერს. შენც ვინაა შენი წყლილი შეიბრია ან ცხოვრების დიდილი. განძნობ პასუხისმგებლობას შენი ჭყუერის შრომობობა წინაშე და ძალით არ გუტის. ვახსოვს უთოდ სიზმის დიდებანი მისი ვიწრო ქუჩის. დღეს იქ საუბროვო დარბე ქუჩაა და მასზე გავყვნილია ტრავების ხანი. ჩქუთ-აქუთ ქართული სტლის ორსამ საბრუნოლი შენობობა აგებული. რამდენი ბაღები, ახალშენებია აქ ვერ წარმოიდგენ ისე სწრაფად როგორ მოხბა ესა იფიქუბე. ეს ყოველივე არაფერია იმ დიდ ნაჭყისთან, რომილსაც ზაპისს უწოდებენ. ეს სიტყვა შენთვის ნაცნობია ვახუშტიანთან. ზემო ავკალაში აგებულ კლექტორის სადგური პირდაპირი თვალის ჩინი შეიქმნა ჩვენითვის. მიყრუებულ ზეულ ქუჩებს ღღეს შევეჩვიე და დღის სადღის სინაღდ ამკობს. ბეგრ დინამო-მანვინი გასთავისუფლება და ეს სადღესს გამარჯვება. მომაველ ში ახალ შრავალ ქარხნების მოშე ვიქნებთ აქ. ჩინის განხი მოძრაობა განხრავება აქუთ გადაიყვანინ ელექტორ ძალაზე. უკველივე ეს დასაწყისია, ჩემო გონა, იმ დიად საქმის, რომლის შესახებ ჩვენ ხშირად გუქვინია საუბარი შოჩერულ წარსულში. ეს სამიერველია მომავალი კეთილშინობისა.

ხშირად ვამახსენებდა შენი სიტყვები, ჩემო გონა: დანგრავება, დარღვევა შედარებით იოლია, მაგრამ მისი ატენ განახლება მოითხოვს დროს, დაკვირვებას და მახშირებას. ყოველივე ის, რაც კეთდება არც ისე იოლია, როგორც ეჩვენება იქნეს შორიდან. რაცა საქმეს ჩაქედებთ მაშინ იგრანბობ კაცს, მით უმეტეს შენ კარგად იცი ბეგრით მტერი გუყავს. მეუბნა და გლხნობა კეთილდღობის არ ურჩიდება ძველი ქვეყანა და საუბედურით შენი კარგი ნაცნობი გაუქველი უორდინანს მთავობობაქ ჩვენი კეთილ-დღობის. ახალ-ახალ ხელშემშულო პირობებს ჰქმნის. ამაზე ქუთოლ.

ასეა წინთ ჩვენი მეზობელი ბეგო ჩამოვიდა. მან მაიმბო ოლი და გაგყვითებანი ჩვენში. ხო ვახსოვს, რომ ჩვენი სოფელი ძაან ჩამორჩენილი იყო ყოველმხრივ: მასსოვს ნიკოია ჩამალდებულის დროს თუ რა ხდებოდა ჩვენში. მაინც არსად არ იყო იმდენი ხანხენი და დროებით ვალდებულები გლხნები როგორც ჩვენში. მათი ნამაგე ხო შე-

ბატონეთა კეთილდღობას უნდებოდა. ასეთ პირობებში შეიძლება განხლებება. სოფლის განვითარებაზე ფიქრიც მეტე იყო. ერთი სამინისტრო შეიქმნა და განაწიდა მთელ საზოგადოებას და თუ როგორი იყო სწავლის საქმე კარგად გახსოვს, ალბათ.

არც მენსუკეების დროს იყრა წინასწარ ჩვენს კუთხეს. ერთად-ერთი სოცოც გამარჯვება, მინებთ დაეშვებია, ასახველი კინე ჩაქვანი, კარები ჩამოსავირდნა იყო და სახურავები წყინა ჩამოიღოდა. არც სწავლის საქმე იყო სახარბიელი. მასწავლებლის მისი ჯამბიანი მხოლოდ 3-5 ფუთ სიმძისზე თუ უყვლდა დიდი საქმე იყო. იჯახს ეს არ უყვნიდა და ძალითვის დაძაბუნილი მტყუნებობას ანდობებდა. ასეთ პირობებში სწავლის საქმე ფერხდებოდა და ვერ გაამტყუნებდა მასწავლებლობას. მაიოლია, არასოდეს არ დამავსულებდა, ჩემო გონა, შენი მეზობლის კარგის იმერეთთან აფილი გლხობა რო მოაწუდა სინდისს საცილით მოხებთი, ქალბის ტანის-სინდისით და აივეჯულებობს მოზოლით. ერთ მთავანს მეტოიამ ძლი ნონში და ქალის კანში 3 ფ. სიმინდის რა შეაძლია და ძლივს რომ ზუთ ფთურე მოიიფიდინ... რას იხბა, შიმშილის დიდი ძალა აქვს. ბავშვების შიმშილს გულითა აიტანს და ნოსს კი არა ყველაფერს გაიმტყებ ოლიდ ჩამოდინებე ხანს მანც აიქუთი უხუტდური სურათია. არ იყო, ძმარ, სურია, მუდლის ნატეხი სანატრო შექნა. რაღა მოგვიგონო, ზემო წლის მენსუკეების ბატონობის დროს იცდა ათი ომები მოუხბა საქართველოს.

მიხეზობრივი მოკლენა ამ საკითხთან ვერ დაფარავს მწარე სინაღდობის. ხან სოხებთი, ხან ოსმალეთი, ხან ორთა. ეე მდამტევი შფოთნი იყო და არც სჩანდა ნონშენი ირისა, რომ ბოლო მოეღებოდა. ბურჟუაზიული ეკრაპის საბუნ-მწოდობის გენერლობა ჯარებით თავისუფლად დასერიონდენ ჩვენში და ხან ერთს შემობატეციებდენ ჩვენზე და ხან მეორას. მდებრი წყალით თეხურ ადვილად დაიპყრება ხელმე და ხან წინაშე საბურე წამოიჭრება დღის საკითხი იყო.

მეზობელ საცემწირო საბჭოთა რუსეთთან მტრული განწყობილება იხილებოდა. შორეულთა ეს ენაღვლებოდა, თანშეზრდილს განხე უღებთი და უხუტდურებს უხუტდურება ემტებებოდა. ვერ იქნა ადამკროლი ერთგუნდი საკითხი სწორად. სომხების შრომობა ხალხთან ქართველ მოშუ და გლხნს ზა ქვინად სამტრია, საომი, მაგრამ ახლად შაპხე მოიხილა...—ნათქვამბა და მეზობელი საბუნმწოდ მესაქეებთ პირად ზრახვებთან სწყვეტდენ სიკეთის.

შეინიოც ვერ გადასწყვეტეთ ერთგუნდი საკითხი უტკიცებულად. ვერ მოუარებთ აქარისტანს, აფხაზეთი გან-

დგომილად გაეხადეთ, ოსეთი ხომ მთლად დაიქცა და იზიანება. ასეთი პოლიტიკით ხალხის კეთილდღეობა არ იქნება. მას განივება მთლის და ჩვენი სოფელი რაც უკან არა, უკლებრულად წინ ვერ იწევედ.

ცხლა ბებომ ვაღმომცა, რომ ჩვენში სამეურნეო სკოლა გახსნათ. შეიღწეოდე ჰქონიათ, თეატრი და კულტურული წიგნ გაიმართეთ, კომპოზიტორები კარგად გქონილი მოწყობილი. საქვერთ პენტეტის მოწვევად ძაან სამხარულო საქმეა. გავივთ ისიც, რომ სასოფლო-სამეურნეო და საკრედიტო ამბასიონებს განსწავლედ ზრუნავთ. მართალი გაზრბათ ჩინებულა საქმეა. ჩვენი სოფელი მეურნეობისათვის ძაან შესაფერისა კლბოზეა. ჩვენში თამბაქო, ჩიი, ვენახი, ბამბა კარგად ხეირობს. ყველა ამისათვის მთავრება საკმაო დანხარებას იძლევა. სკოლის შენობაში ახალთა რომ აგებათ და გზების რთ კარგად შევიკეთებთ—ძაან მიხარია.

ასე ჩემო ვოჩა, არაფერი არ სჯობია მშვიდობისობას. მთავრება ხელს რომ გიწყობს, შენი ღირს დადაცურდებავი მეშველედ წყლია, რაც სიმშვენიე ზამთარულ და თქვენი კოეფელისევის სიკოცხლის წინწებდ დასტობია. შედეგი ამ დიდი საქმისა შემდეგ უფრო თვალსაჩინოდ გამოიჩნდება. ბევრი ვიციენ ჩვენს თვალსაჩინოდ სახაას წერათობისა რომ უსწავლია. ვაცო, 60 წლ. მოხეტმა სიკიდლის წინ რთ გახილა თვლებში ამის რთ სჯობია. მთხიერს რთ სათავალები არ ჰქონია. თუ ძმებარ ექმას გამოაწერიე სათვალეები და რეკლამე გამოიგზავნედ. მე სათავალებს ვაუფგზავნი და რადაც მოხუტეს სამკობხველთა გაუმჯობღეობა სთარული, ერთ სოფლის ვაგუთისა შეესაძლებედ.

მე არ ვეცხვი ჩემო ვოჩა ყველაფერი როგვ გეკონდენ დაწეობილი და ზედნიერების სამეურნეო გემოდღეს დამყარებულა, მაგრამ ყოველივე, რაც რთ ვთვლებდა საძირკველია დიდი საქმის და ყველის. ვისაც სკოთე უნდა ჩვენს ქვეყნის მუშებისა და გლეხებისათვის, უსათოთე უნდა დავეხმაროთ ხელისუფლებას, ვის რითეც შეეძლება.

უფრო მეტი გაკეთებდა ხელშემშლლები რთ არ გვეყვებოდ. ბურჟუაზიის პატრონება სხვა სახელმწიფოებისა ვერ ითმებს ჩვენს წინსვლა-აღორძინებს საქმეს. ის მიზეზისა და ომის გუნებაზეა, მაგრამ ვერც შედებს, რადაც შოგ თავის ოჯახში ყველაფერი როგვ არა აქვს მოგვაყვებულა. მათ ურთიერთობის წინააღმდეგობა ვერ დაუშობილებია და ვერც შესძლებენ. ასეთია ბუნება ბურჟუაზიისა: გარკობება კი ჩვენი კარგი მოკეცმარია.

ყოველ გამწევებულ მეგობარობას გაქცეული ეორღანია მთავრება იყენებს ახალი უბედურების შესაქმნელად. შენ ვახსოვს 1924 წ. საქართველოს ავისტის დღეებზე. ის იყო შედეგი დიდი ხნის წინასწარი მზადებისა. ხელისუფლებას ამით ხელი ემშობოდა. მომზადება ნიდავი ავისტის დღეებისათვის, ველშივე ჩინითი, ბედნიერეობის დაპირბით შექმნა ნერეული განწყობილება. შედეგი იცო...

ომი, ჩემო ვოჩა, არ ეგობრილება ზნეობის კანონებს. სამოქალაქო ომს მანედ თავისი წესები აქვს. არც ერთ ხელისუფლებას არ შეუძლია მოითმინოს აჯანყების მოწყობა. აჯანყებდა, ეს შეტევდა ხელისუფლებებზე. ხელისუფლებები იმეორებოდა გადავიდა თავდაცვებ და ამ შემთხვევებში სმ კარგე ბუნებრიობა. აქ მწელია დამნაშავესა და ნაწლებდ დამნაშავეს გარკვევა. ასეც მოხდა 1924 წ. მთავარი ხელმძღვანელ პირებს თათე შეფარების შემდგომ გამეორკვენ, ხელისუფლებას შეუბრუნედ, შევიდითო და პატივება ოთხოვეს, მაგრამ მათი ასეთი შეცდობა ძეგრად დაუღება ქართველ ხალხს...

ასეთ უბედურების შემდეგ ეორღანამ და მისმა „მთავრობამ“ ხელი... ვერც ქართველ ხალხს არც უი მოშუშებია მათ მიერ მიყენებულ საშინელი ჭრილობა და რინი ახალ აევანტურის უმზადებენ მას. შენ იცი ეორღან-რაშიშვილის ახალ სადარტე. წერილებზე, ამეზე ბევ

რა დაწერა ჩვენს პრესაში და ამიტომ დიდხანს ვრ შეზერებ შეს ყურადღლებას.

ვაცო, შენ ძაან პატებს სველი ეორღანისა. პირადად მანც მეეორევი გითქვამს ეს ჩინთვის. რატომ, რისთვის დასკირდა მას ცეცხლის ახალი კოცინი? შენ შეინშნავდი თუ ესზე ამყარებს იმედებს ეორღანია.

აქ მოგვანებ 1919 წ. მის ნათქვამს გეარღიის სხლო. მახე: ის მაშინ იყო, როცა სოჩისსახალი დღეირობის. საფრ. თბის წინაშე ვიდეილთ და ეორღულ-ღებუი კარტები ექრად მხოლოდენ თათეს საქმის გამაზრებებს, მაშინ მ. ეორღანამ სთქვა: „თავრელი მოსკოვში ეს ნიშნისა, რომელი თბილისში და თუ ეორღელის გამაზრებება მოხბა ჩვენი საქმე წავებულთ... ტუეილად ეძებს ზოგერეთები თათენ კატატალს მათში... შეიძლება ჩვენს წრეში არ იყონ ისინი, მაგრამ ასეთები არიანთ“.

„თუ ბოლშევიკები დავიბო მონარქიის საერთო აუცილებელია...“ საშულო ვახს ის არ ხედავთ.

როცა კაცს ფეხი უსტებტა, ის შეშლდომ თავისით მძებროებს ბრძისსაცენ, ასეც მოუღის ეორღანისა. რთ არის ის დაზღვეული, როცა ბოლშევიკები დავიკნას თილდაც იმ საოცრება კომბინაციებთ, რომელსაც ასახლებენ ის მონარქიის წინ არ წამოიბრებს?

არაფრით... დღეს, რღესაც ის და მისი კომპანია ინგლის-საფრანგეთის და რუსეთის თეთრავანდებლებთან ერთად კავბრბა, არსებობდა მონარქისტების წისქვილს ასეამს წყალს იმის კი ვერ გრწმნის, რომ ამ წისქვილზე დატყეულიდან მოზღვილი ბრტრ საშინელი საწამლაი ექნება ქართველი ერისათვის.

1924 წ. ვაკეთებოი არ ეყო ამ აღმძიანს, ის ასალო უბედურების კოცინს გვიჩვენებს. მართალია, ხალხი დღეს არ წამოგება მის ანკეხზე, ის უღე ბურჟუასად ვაგროვა და მიღებოლი ვაკეთებოლი და გამეკობიბა ჰყოფნის, რომ შეფურობის და ზღუდე აქციოს პოპოლარტრების მახინაკიებს, მაგრამ სღირბილებს თათი არ სტყვი. ჩემო ვოჩა, ხალხმა უკეც იცო, რომ არცერთ სახელმწიფო არ გამოვა საქართველოს ბედნიერების მოსახზობიდან, როცა ეს მზღვილს ამიბოლებს. ყველას თავისი პირადი ინტერესები აქვს: თათის საქმეს ავიტებს და ასეთ პირობებში მათზე ხელის ვაწეობდა და მის გეერდში ყოფნა უღიდესი ბოლიტება.

ამისათვის, ჩემო ვოჩა, ძაან წინდახედულობა გეგმარებეს. რთ ვაყვითო და ვართ და რა მოგვეცინო? საჭირო უკეც წარბოზებულ სამეურნეო საქმიანობის ვალეეება, ხელსელობისათან გეიღრმი ამოღებომა.

შეზობლობათ შენ კარგი ვანწყობილი ხარ, საზოგადოთ კაცს გიძახიან და იციან შენს სიყვარული მთლიანი მოლოქერი, მოისაზრედ და მეზობლებს აუხსენი შენი შთაბეჭდულობა.

იკედ კარგად, წერილთ მანც მოიწერე, თუ ეროშანეთის ნახია ვერ მოეზარბოთ.

მთავრდ შენი ძმა **ბ. ანჯაფარიძე.**

სამშობაის ა.წ. 9 ავისტის კლბინიონის სახ. კლბინის საღეჭკიო დარბაზში (ლენინის რაიონი), საღამოს 5 საათზე მოწვეულია ქალაქ ტფილისის **ყოფ. ან. პარსმისხეთი სახალალო კრება.**

დასწრება ყველა ყოფ. ან. მარტ. აუცილებელია. **ყოფ. ან. მარტ. შორის მომუშავე ცენტრ. ბიურო.**

საინდაქციო კოლბინი.